

ČESKOBRATRSKÁ
CÍRKEV
EVANGELICKÁ

ČESKÝ BRATR

TÉMA

VÍRA A PŘIROZENOST

- 8 Rozhovor s tvůrci Nekostela – J. Plíšková
- 17 Nezládnutá přirozenost – J. Pechar
- 27 Kalich mění majitele – J. Hofman
- 40 Rozhovor s Kateřinou Tučkovou – A. Rozbořilová

NEPŘEHLÉDNĚTE

PŘÍLEŽITOSTI PRO VÁS

**Jednoduchý rozcestník se všemi nabídkami
církvní podpory pro jednotlivce i sbory.**

Co můžete od církve dostat jako
zaměstnanec či dobrovolník?

O jaké formy podpory lze žádat?

Máte nápad na sborový projekt?

Chcete vyjet do zahraničí studovat
či reprezentovat církev?

Vše na jednom místě: **prilezitosti.e-cirkev.cz**

TÉMA

- 7** Biblická úvaha – *L. Klíma*
- 8** Rozhovor s Alexandrou Jacobea a Alexandrem Flekem – *J. Plíšková*
- 13** Víra vždy znovu darovaná – *O. Kolář*
- 15** Duchovní život Romů – *M. Vymětal*
- 17** Nezvládnutá přirozenost – *J. Pechar*
- 20** Otázka na tělo – *A. Rozbořilová*

MLÁDEŽ

- 24** Chvála tělesnosti – *J. Pechar*
- 24** Chuť reformace – *L. Ridzoňová*

MOJE CÍRKEV

- 27** Nakladatelství a knihkupectví Kalich mění majitele – *J. Hofman*
- 29** Sudická škola v září přivítala první žáky – *J. Hofman*
- 31** Podzimní kurzy Evangelické teologické fakulty – *J. Hofmanová*
- 32** Všechny „příležitosti“ nově na jednom místě – *M. Balcar*
- 33** Ten, který dával svoji moudrost najevo vlastním životem – *M. Kovářová*

DIAKONIE

- 36** Spolu až do konce – *A. Šůra*

SLOVO

- 38** A nelze vás nemilovat, vás, posvátná znamení v krajině – *Z. E. Eminger*
- 40** Rozhovor s Kateřinou Tučkovou – *A. Rozbořilová*
- 44** Zázraky hluboko za zraky – *J. Hoblík*
- 46** Návrat kamenů – *A. Rozbořilová*
- 47** Chasidům blíž – *R. Dračka*
- 48** Poslední slovo – *M. Bouček*

ÚVODNÍK

Ve víru víry. Název letošního Sjezdu (nejen) evangelické mládeže, který zavítal tento-krát do Ostravy. Přemýšlela jsem nad tím, co tenhle vír víry znamená pro mě. Motiv „víru“ mi evokuje něco divokého, živelného, rychlého, a ne úplně kontrolovatelného. Dokážu si představit, že dost často jsme „ve víru“, nebo spíš v jednom kole, máme frmol. Ale jak se v tomhle všem odehrává víra? Anebo spíš – jak ji tam v tom překotném dění vměstnám? Ve spěchu a stresu jde hledat ledacos, jen ne Pána Boha. Na toho přece potřebuju čas a klid. Udělat si čas, naladit se, někam si zalézt. Ve víru se nedokážu zklidnit ani naladit na spirituální notu. Tak jakýpak vír víry? Není to hloupost?

Odpověď mi daly nedělní sjezdové bohoslužby. Konkrétně kázání Elišky Geislerové, která ale ze zdravotních důvodů nemohla být přítomna, a tak kázání přednesla místní farářka Ewa Jelinek. Vír víry, to je přece Duch svatý! Ten, který víří naším srdcem, ten, který dává všechno do pohybu. Který rozpohybuje nehnuté, rozeznívá mlčící, zapaluje, podněcuje, oslňuje. Duch svatý, to je náš dar víry. Skrze něho k nám promlouvá Boží slovo. Je to vítr, který vane, kudy chce. Dokáže vanout lehce jako osvěžující vánek, ale taky silně dout. „Když duch Boží zavěje, vohejbjaj se koleje,“ zpívá se ostatně v parafrázi na známou píseň ze Svítá. A duch Boží tu sílu vážně má. Můžeme být uspěchaní, upocení a vystresovaní, ale Boží vanutí si nás stejně najde, aby s námi v tom víru tančilo.

Říjnové číslo Českého bratra nese sice téma Víra a přirozenost, ale klidně by se mohlo taky jmenovat Ve víru víry. I my se ptáme po křesťanské spiritualitě – jak může vypadat, jak je pestrá, jak zasahuje do našich životů. I my hledáme to živoucí, dynamické, vířící. To, co nás oživuje. To, co nám vdechuje víru.

A tak věřím, že i Český bratr trochu rozvíří stojaté vody a ovane čtenáře osvěžujícím čtením.

Inspirované čtení přeje

Adéla Rozbořilová

Konflikt na Ukrajině se stal jedním z ústředních témat valného shromáždění Světové rady církví

Na přelomu srpna a září jednalo v německém Karlsruhe 11. valné shromáždění Světové rady církví (SRC). Ve městě na břehu Rýna na jihozápadě Německa se sešlo na 4000 účastníků z více než stovky zemí světa.

Motto setkání znělo „Kristova láska vede svět ke smíření a jednotě“ a téma konfliktů a rozdělenosti skutečně rezonovalo celým devítidenním shromážděním.

Tohoto tématu se ve svém úvodním pozdravu poměrně otevřeně dotkl třeba spolkový prezident Německa Frank-Walter Steinmeier, který agresi současného Ruska nepřímou srovnal s pozicí Německa během druhé světové války: „Tím, že Světová rada církví přijala německé církve za své členy krátce po druhé světové válce, nijak nezavírala oči před touto vinou. Přitom ale zároveň pomohla umožnit nový začátek. Dodnes jsme za to vděční! Dnes jsou zde také zástupci ruské pravoslavné církve. To, že tu jsou, není v dnešní době vůbec samozřejmé. Od tohoto shromáždění očekávám, že nebudou ušetřeni pravdy o této brutální válce a kritiky role jejich církevního vedení,“ apeloval německý prezident na shromáždění církevních představitelů celého světa.

S podobným důrazem na plénu vystoupil také synodní senior ČCE Pavel Pokorný. Postoj valného shromáždění už tak odvážný nebyl. Válku sice odsoudilo, ale žádná další konkrétní opatření nepřijalo.

Nejednotnost a různorodost církví a regionálních kontextů se pak více či méně projevily i v dalších bodech jednání. Zatímco Evropa a „západní svět“ vnímaly téma Ukrajiny jako velmi silné, zástupci ostatních regionů oprávněně připomínali důležitost jiných lokalit, na které by se kvůli tomu nemělo zapomínat a kde sociální, hospodářská či politická situace hrozí občanskými nepokoji či dokonce humanitárními krizemi. Takovým tématem byla například péče o stvoření, resp. globální změny klimatu.

Témata se probírala v rámci plenárního zasedání i na jednotlivých menších setkáních. Jeden z hojně navštívených seminářů s názvem „Být křesťan v sekulární společnosti“ spolupřádala s partnerskou církví v Sasku i Českobratrská církev evangelická – hosty panelu byli manželé Gabriele a Friedemann Oehmeovi ze Saské evangelické církve, synodní senior Pavel Pokorný, litoměřický evangelický farář Jiří Šamšula a teoložka Bettine Reichelt.

Jedním z úkolů valného shromáždění byla také volba generálního tajemníka SRC. Dosaďovacího tajemníka Ioana Saucu vystřídá Jerry Pillay z Jihoafrické republiky.

V současné době sdružuje Světová rada církví přes 350 církví z celého světa. Je tak největší ekumenickou organizací současnosti. Valné shromáždění je její nejvyšší orgán, složený z dele-

gátů všech členských církví; schází se zpravidla jednou za osm let.

Česká delegace zastupovala ČCE, CČSH a SCEAV. Jedna společná delegátka pravoslavné církve reprezentovala Českou i Slovenskou republiku. Česká stopa nadále trvá i v Ústředním výboru SRC – husitská farářka Martina V. Kopecká byla znovu zvolena do jeho řad.

Hof, foto: oikumene.org

Církev podpořila adaptační a vzdělávací projekty probíhající na školách Evangelické akademie

V minulém školním roce vyhlásilo ministerstvo školství projekt adaptačních skupin pro děti uprchlé z Ukrajiny. Do projektu se aktivně zapojily i školy Evangelické akademie, jejichž zřizovatelem je Českobratrská církev evangelická. Konkrétně šlo o dvě základní školy, přičemž pražská Bratrská škola učila češtinu středoškoláky z Kyjevské cirkusové akademie a brněnská Filipka zorganizovala na půdě školy ve spolupráci s místní neziskovou organizací Vesna a evangelickým farním sborem v Židenicích adaptační skupinu. Zároveň probíhaly adaptační skupiny na Evangelické akademii v Praze a v Brně.

Vzhledem k nákladům spojeným s adaptačními programy podala koordinátorka škol EA Helena Wernischová podnět synodní radě na schválení jednorázového finančního příspěvku, který by tyto náklady pokryl. V případě některých škol přitom nešlo pouze o pokrytí nákladů provozních, ale také o finance pro personální účely. O peněžní podporu požádaly původně tři školy, dodatečně pak i Filipka. Synodní rada tento záměr schválila a uvolnila zdroje z Fondu účelových sbírek a darů, a to pro každou ze zmíněných škol částku ve výši 40 000 Kč.

V letošním školním roce pak uskutečňují projekty vzdělávací, které mají podpořit integraci ukrajinských žáků do běžného vzdělávacího systému. V rámci Evangelické akademie se účastní tři školy. V Bratrské škole bylo v minulém školním roce 14 ukrajinských dětí, v tomto školním roce jich je 12 ve standardní výuce s českými dětmi ve třídách, další studenti jsou na konzervatoři a střední zdravotnické škole v Brně. Také tuto iniciativu se rozhodla církev finančně podpořit, a to ve spolupráci se Světovým luterským svazem, který pro tyto účely uvolnil částku 280 000 Kč.

ARo/Helena Wernischová

Modlitba za domov 2022 má téma Odkud mi přijde pomoc?

Ekumenická rada církví vás srdečně zve k účasti na 16. ročníku ekumenického setkání lidí dobré vůle Modlitba za domov, které se bude konat v rámci oslav vzniku Československé republiky 28. října v Národním památníku na Vítkově v Praze 3. Tématem letošního ročníku je modlitba: „Odkud mi přijde pomoc?“ (Ž 121,1)

V rámci slavnostních bohoslužeb v přímém přenosu České televize od 13 hod. promluví vojenský kaplan Pavel Ruml, farářka a členka Československé obce legionářské Jana Šmardová, Pavel Hošek a kněz Marek Orko Vácha. Bohoslužby povedou představitelé církví a biskup Tomáš Holub. Hudebně je doprovodí Kühnův dětský sbor a Vladimír Merta.

Pro rodiny s dětmi bude připraven doprovodný program.

Modlitbu za domov pořádá Ekumenická rada církví s podporou Ministerstva kultury a ve spolupráci s dalšími partnery. Vstup na všechny body programu je zdarma. Více informací najdete na www.modlitbazadomov.cz.

Aleš Čejka, Ekumenická rada církví v ČR

TÉMA: VÍRA A PŘIROZENOST

věřím
vykřikl otec nemocného chlapce
pak se zarazil

věřím
celým bolavým srdcem
a roztřásl se

věřím
pomoz mé nedověře
dodal se skllopenou hlavou

věřím
říkám i já
Pane Bože

sice maličko
ale ty jsi říkal
že jako zrnko hořčičné staci

tak pomoz
i mé nedověře

(Mk 9,24)

modlitba Lenky Ridzoňové

kresba: Adéla Kleinová

Žalm 87 jako svědectví o univerzálnosti víry v Hospodina

Pro víru nemáme důkazy, ale můžeme pro ni mít dobré důvody

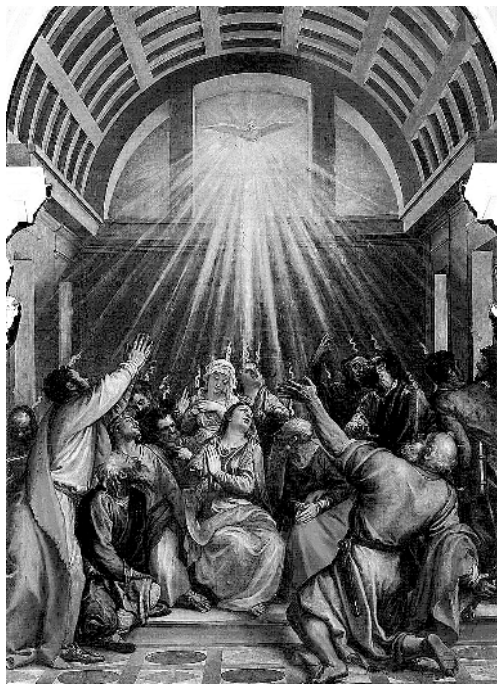
Žalm 87 nám na první poslech může připadat nesrozumitelný nebo nepochopitelný. Vystupují v něm starověké národy: Rahab, což je poetické označení Egypta, dále Babel – Babylon, také Pelištėja, Týr a Kúš, což je označení pro říši starověké Nubie (dnešní Etiopie). Kúšijci jsou v Bibli typičtí představitelé černochů. A o všech těchto národech se zde říká, že znají Hospodina, dokonce že mají svůj původ na chrámové hoře, na Sionu v Jeruzalémě, a také, že Hospodin, který je zde označen titulem „Nejvyšší“, je všechny činí pevnými. Jako by nebyl žádný rozdíl mezi Izraelem, Hospodinovým lidem a těmito národy.

Tento žalm podle nadpisu zpívali Kórachovci, což byli chrámoví zpěváci a vrátní, kteří vítali svým zpěvem poutníky, když přicházeli na bohoslužby do chrámu, který stál v Jeruzalémě na hoře Sion. A mezi těmi poutníky byli patrně lidé z různých národů, kteří putovali spolu s Izraelci, protože také oni chtěli uctívat Hospodina. A patrně právě pro tyto cizince je tento žalm napsán, aby věděli a byli ujištěni o tom, že svou účastí na chrámových bohoslužbách na Sionu patří k Hospodinovu lidu, jsou to Hospodinovy děti.

Egypt a Babylon, národy, které Izraelce zotročili, a také Pelištejci, se kterými Izraelci neustále bojovali, jsou v tomto žalmu označeni jako ti, kdo znají Hospodina. A to, že ho znají, znamená, že s ním mají důvěrný vztah, protože hebrejské slovo „znát“ nevyjadřuje jen intelektuální poznání, ale znamená důvěrně někoho poznat, mít s někým osobní až intimní zkušenost.

Je velmi překvapivé, když se něco takového vyhláší o nepřátelích Izraelců. Tato překvapí-

vost vynikne, když se podíváme na jiný žalm, na žalm 137, kde čteme: „Záhube propadlá babylonská dcero, blaze tomu, kdo ti odplatí za skutky spáchané na nás. Blaze tomu, kdo tvá nemluvnata uchopí a roztříští o skálu.“ (v. 8, 9) Slyšíme zde velmi expresivně vyjádřenou touhu po pomstě za krutosti a násilí, kterého se Babyloňané dopustili vůči Izraelcům.

Tizian: Seslání Ducha svatého (cca 1545)

Jak je tedy možné, že v žalmu 87 je to úplně jinak? Je to možné díky tomu, že najednou jsou tady lidé z těchto vzdálených nebo přímo nepřátelských národů, kteří na sebe vzali útrapy a nebezpečí dlouhé cesty na Sion jen proto, ►

aby tam uctívali jediného, neviditelného a věčného Boha. Toho Boha, kterého Izraelci uctívají v chrámu na Sionu.

Kórachovci, kteří vítali poutníky, vstupující do chrámu, je měli svým zpěvem naladit na modlitbu. A poutníkům z cizích národů měli zároveň dosvědčit, že svým záměrem, který projevili tím, že přišli na bohoslužby, se stávají součástí Hospodinova lidu. To, že k Hospodinovu lidu patřili příslušníci jiných národů, dokonce větších a silnějších, než byl Izrael, pro nás může být důležité svědectví o samotném Hospodinu.

Ve starověkých představách bylo božstvo tak siné, jak silný byl národ, který je uctíval. Takže když si nějaký národ podmanil jiné národy, bylo to vnímáno jako svědectví o tom, že i bohové vítězného národa jsou silnější než bohové národů poražených. O to víc je zajímavé, že k Bohu izraelského národa se hlásili i příslušníci velkých a mocných národů. To je silná výpověď o Hospodinově svrchovanosti, o jeho jedinečnosti a vyvýšenosti nad všechna ostatní božstva. Hospodin nebyl Bůh největších velmocí, ale i příslušníci těchto velmocí ho uctívali.

Tato skutečnost může být významná i pro naši víru.

Kdo dneska uctívá božstva starověkého Egypta, Babylonu, Týru nebo Nubie? Myslí, že skoro nikdo. Ovšem jak to, že tedy dodnes miliardy lidí po celém světě, ať už jsou to Židé, křesťané, nebo muslimové, uctívají Boha původně jednoho malého starověkého národa Předního východu, který měl před mnoha stěletími svou centrální svatyni na hoře Sion?

Víra v Hospodina, to není záležitost racionální úvahy, ale není ani nic iracionálního, není nerozumná. Pro víru nemáme důkazy, ale můžeme pro ni mít dobré důvody. A jedním z těchto důvodů může být i to, že víra v Hospodina jako jediného, svrchovaného a živého Boha, který je původcem veškerého života, přesahuje hranice výchovy a národní příslušnosti a prosadila se napříč mnohými kulturami. Je to snad jen nějaká náhoda?

Žalm 87 můžeme vnímat jako svědectví o tom, že víra v Hospodina, který byl uctíván na Sionu, má univerzální rozměr. Přesahuje hranice národů, kultur i dějinných epoch.

Lukáš Klíma, foto: wikipedia.com

ROZHOVOR S ALEXANDROU JACOBEOU A ALEXANDREM FLEKEM, TVŮRCI NEKOSTELA

„Rozséváč sil ve světle dne to zrna dobré na pole své...” (Svatopluk Karásek)

„Chceme být duchovní restaurace“ ve smyslu restaurování vnitřního života

K rozhovoru se Sašou Jacobea a Sašou Flekem jsme se sešli v Bubenči, v domě, který patří ČCE a kde také sídlí dejvický sbor. Paní farářka nám otevřela, následována dobrotivým psiskem, takzvaným vodícím psem. Vychovává prý už čtvrtého. Alexandra Jacobea pochází z Brna, vystudovala

evangelickou teologii, v rámci studia strávila také rok v Ženevě. Jako farářka působila nejprve deset let v Brně a od září roku 2021 je v Praze, ve sboru v Dejvicích.

Alexandr Flek je z Hradce Králové, studoval nejprve divadelní a filmovou vědu, studium ale nedokončil a odešel

pracovat jako pomocný vychovatel v dětském domově, v 19 letech prý musel ukládat ke spánku 40 dětí ve věku od tří do 18 let. Tehdy začal studovat speciální pedagogiku, nakonec ale odjel studovat biblistiku ve Švédsku, posléze pokračoval na Mezinárodním baptistickém teologickém semináři v Praze, což byl základ při tvorbě Sašova velkého díla – překladu Bible 21. století, *Bible 21*. Působil také jako pastor v několika nových křesťanských společenstvích, nyní vede nakladatelství Biblion, jehož krédem je vydávat duchovní literaturu pro 21. století.

Sašu se Sašou spojuje služba v takzvaném Nekostele – což jsou experimentální bohoslužby pro ty, kteří z nějakého důvodu do kostela netrefí. Konají se každé úterý od 20 hodin ve známém pražském klubu Rock Café na Národní třídě.

Téma tohoto čísla je „víra a přirozenost“. Jdou podle vás ta dvě slova dohromady? Je přirozené věřit? Je přirozené jít do kostela?

Saša J: Já jsem v tradiční křesťanské rodině nevyrostla, odmala to tedy pro mě přirozené nebylo. Je to něco postupně objevovaného, ale dnes to jako přirozené vnímám.

Saša F: Já jsem vyrostl v ateistické rodině v ateistické zemi, rodiče byli vyhození komunisté. Víra pro mě tedy rozhodně přirozená nebyla, považuju ji za dar. Přirozené pro mě ale naopak vždycky bylo hledání nějakého přesahu – a myslím, že je to přirozené pro každého, jen to má leckdo v životě nějak odsunutě. Člověk prostě je náboženský tvor, víra je přítomna ve všech kulturách a generacích.

Když k tomu ale přidám tu opravdu člověčí přirozenost, to jest vyhovět své

lenosti, vzpomínám, jak zpíval kdysi Tomáš Najbrt – „říkám si má to vůbec cenu, když hledám zpěvník ráno v neděli, říkám si má to vůbec cenu, nebo mám zůstat ležet v posteli...“

Saša F: Pro mě to bylo a stále je o dost jinak. Než jsem uvěřil, spíš jsem ráno nevěděl, proč vstát a projít tou denní rutinou a opakovat to pořád dokola. A dnes mi právě víra dává sílu a chuť žít, určitě pro mě neznamená nějakou nedělní povinnost.

S vámi je spojen termín „Sousaší“, výborný nápad. Jak to vzniklo?

Saša F: Myslím, že někdy na jaře roku 2020 za mnou přišli kamarádi faráři Karel Müller a Jakub Helebrant (rozený Malý – pozn. red.), že mám zkušenost s kavárenskými a hospodskými bohoslužbami a že by měli chuť v rámci Pastoral Brothers zkusit společně něco naživo. Měli jsme touhu oslovit i ty, kteří do kostela nechodí, ale Boha nějak hledají. Dát jim možnost setkat se s ním mimo církevní prostředí, ke kterému často nemají důvěru nebo je jim prostě kulturně cizí. Z téhle představy pak vzniklo právě označení „Nekostel“. Přizvali jsme dalších pár kolegů, ale ještě během příprav nám došlo, že sice deklarujeme inkluzivitu, rovnost atd., ale v týmu jsme samí chlapi. Proto jsme hledali kolegyni farářku – a z toho vzešla tady Saša, která se zrovna přistěhovala z Brna do Prahy. ►

Saša J: Měla jsem tady stovku nevybalených krabic, takže jsem si potřebovala vzít pár dnů na rozmyšlenou, ale pak jsem kývla. Je to jednou měsíčně, to se dá zvládnout, navíc ty naše večery děláme se Sašou dohromady, takže v Nekostele tvoříme zmíněné „kazatelské Sousaši“. Další úterky měli na starosti Pastoral Brothers, Martin C. Putna a David Balcar.

A jak tedy zněla od Saši Fleka ta konkrétní nabídka?

Saša J: Dělat alternativní bohoslužby. Pro mě bylo důležité, aby to ty bohoslužby skutečně byly. Ne nějaká performance pár lidí. Aby v tom bylo to slavení, abychom si byli vědomi, co je to podstatné a jak to uchopit. Nehledala jsem, jak se kreativně vyžít, takových možností mám dost, šlo mi opravdu o to pokusit se vtáhnout do slavení bohoslužeb i ty, pro které naše běžné formy mají práh moc vysoko. Protože jsem sama do církve přišla zvenku, vím, jaký ten náraz může být. Že mi pak výrazně pomohla senzační kázání Štěpána Hájka, je věc jiná, ale náraz to byl. Takže alternativa ano, ale taky srozumitelnost a vzájemnost.

A jsou to tedy skutečné bohoslužby?

I s modlitbami?

Saša J: Bohoslužby to jsou. I s modlitbou. A jde nám taky o to, aby na nich účastníci nějak participovali. Zkoušíme pro to vytvářet různé cesty, takže lidé třeba své modlitby nebo vyznání napíší na lístečky a přinesou je dopředu... Často čteme modlitby Ivana Jirouse. Na závěr zazní i požehnání. Vždycky uspořádáme sbírku, ta ale není určena na Nekostel, je vždycky pro nějakou dobročinnou organizaci. Takže ano, bohoslužby to jsou.

I s hudbou?

Saša J: Je tam živá muzika, třeba klezmer, reggae, electro swing, blues, chodí k nám i různí písničkáři... A skoro vždycky někdo z účastníků přečte své vlastní básně.

Saša F: Nemusí jít nezbytně o duchovní texty, kritériem všeho je jakási autenticita, pravdivost.

Kolik lidí asi tak přichází?

Saša F: 20 až 80, v průměru někde kolem 50. Mezi návštěvníky jsou určitě i ti, co normálně chodí do kostela a přišli se prostě na nás podívat. Ale kolik je těch takzvaně nekostelních, to my vlastně nevíme.

Saša J: Ale rádi bychom nějaké vztahy mezi těmi pravidelnějšími příchozími zkoušeli vytvářet, chtěli bychom vytvořit prostor pro určitou míru společenství. Nekostel chce být „duchovní restaurace“, ve smyslu restaurování vnitřního života. Byli bychom ale neradi, kdyby lidé jen anonymně přišli, něco tam zkonsumovali a odešli. Jde nám o jakousi interakci.

Saša F: Což se už i v nějaké míře děje. Po skončení programu zůstáváme v sále i předsálí, povídáme si, třeba i se skleničkou, lidé se na leccos

ptají, leccos o sobě řeknou, za Sašou jakožto farářkou přicházejí i na pastorační rozhovory.

Dá se říct, v čem se takové bohoslužby liší od těch v kostele?

Saša J: Tak třeba už v tom, že v kostele jsem na to sama, zatímco tady kážeme ve dvou. V kostele mám kázání připraveno na papíře, kterého se v zásadě držím, ale tady je to vlastně spíš rozhovor mezi námi dvěma, případně i s dalšími, nemůžu tedy úplně dopředu vědět, jak se to vyvine. A ještě jedna věc – používám přece jen trochu jiný jazyk. U nás v kostele můžu počítat s tím, že lidé znají Bibli, vědí, o čem mluvím, rozumějí i mým narážkám; v Nekostele to tak ale není. Tam musíme být o kus víc srozumitelní, civilní.

Řekli byste, že prostředí Nekostela je přirozenější než kostel?

Saša F: Přijde ne to. Když je někomu obvyklá náboženská forma cizí, může tady zakusit bohoslužby bez onoho vysokého prahu, který už zmínila Saša – a to prostředí a forma, počínaje už třeba hudbou, je pro něj opravdu přirozenější. Na druhou stranu, když jsme se v podzemním a celkem temném Rock Café byli poprvé podívat s Martinem C. Putnou, musel si tam nejdříve zvykat – jako univerzitní profesor a evangelický kazatel je přece jenom zvyklý spíš na posluchárny a kostely – takže pro něj to zrovna moc přirozené prostředí nebylo. A takových lidí je samozřejmě spousta.

Saša J: Pro mě je tamní prostředí neutrální. Je to útulný divadelní sálek; není to sakrální prostor, to je pravda, ale není antisakrální. Je to prostě klub v centru Prahy.

A kdybych se možná trochu drze zeptala, co to je za lidi? Víte, kdo tam chodí?

Saša F: Jistě že některé známe, jsou lidi, někteří chodí opravdu každé úterý, jiní občas, někdo taky přijde jen jednou. Ale my jsme rádi, že se objevují další a další tváře. Některí jsou dokonce mimopražští.

A že by třeba někdo z nich začal chodit i v neděli do kostela? Nenechal se někdo pokřtít?

Saša F: Jestli někdo někam začne chodit v neděli, to my moc nevíme. Víme ale třeba, že někteří dříve do kostela chodili a přestali. A teď chodí do Nekostela. Křest jsme ale zatím žádný nezažili, to ne.

A jak se to vlastně zaplatí? Pronájem v centru, to je hodně peněz, ne?

Saša F: Provozovatelé klubu jsou k nám úžasně vstřícní; nicméně určitý pronájem jim samozřejmě platíme. Jsme rádi, že taky můžeme platit vystupujícím hudebníkům. Nechceme to dělat v režimu „hele, my jsme křesťani, tak pro nás hrajte zadarmo“.

Tak ještě trochu teorie – budova kostela v krajině má význam, má smysl. Je to dominanta, je tam důležitá i ta věž. Když se budu držet našeho tématu, kostel patří do krajiny „přirozeně“. V tomhle smyslu ten klub přirozený není.

Saša J: Kostel jako dominanta – to je nesporné. A není to jen dominanta, je to taky místo odpočinku, místo, kde je stín, voda – to jsem ocenila třeba na pouti na francouzském venkově, když je venku 40 stupňů... Ale to přece neznamena, že to je jediná možná varianta! Spousta kostelů a modliteben například věž nemá a žádnou krajinnou dominantu nevytváří, a přesto se tam konají autentické bohoslužby. A slavíme přece bohoslužby například v LDN nebo ve vězení. Nebo pod širým nebem na táboře. Tak proč ne tady v rockovém klubu? Takže pro mě tohle není mňh kostel.

A pokud jde o naše kostely – mně se zdá důležité, aby ten prostor umožňoval i jiné formy než jen nedělní bohoslužby. Sloužila jsem deset let v brněnském Blahoslavově domě, a tam zrovna mi připadalo dobré, že to je „dům“. Protože je variabilní. Nejsou tam lavice, ale židle. Když chcete s dětmi dělat divadlo, instalovat výstavu, tak to jde. Nebo tam zahraje cimbálka. ►

S dětmi tam přespáváme a ony si ten prostor tím pádem přivlastňují, což je přece důležité. No a v neděli se pak sejdem a budeme slavit.

Saša F: Mě v tomhle kontextu napadá, jak to vypadá třeba v mešitách. Není to jen modlitebna, ale místo, kam může přijít poutník a klidně tam celý den odpočívat na koberci. Kromě modlení tam lidé spolu i normálně tráví čas, komunikují. Interiér je vznošný, krásně vyzdobený, člověku je tam ale zároveň pohodlně. Přiznejme si, že třeba u nás protestantů bývá sakrální prostor často ne moc pohostinný, spíše omšelý – na estetický dojem se leckdy moc nemyslí. Pravidelní návštěvníci jsou tam zvyklí, ale jak takové místo zapůsobí na návštěvníka zvenku?

Saša J: V Nekostele nám na tomhle záleží. Se Sašou například nemluvíme k lidem z pódia, sedíme dole mezi lidmi. Před sebou máme stůlek ve tvaru kříže, Bibli, zapálenou svíčku. Nahoře na pódiu jsou muzikanti, za nimi se na zeď promítají obrazy. Lidé sedí na židlích v půlkruhu, někteří u stolků, kde mají pít, co si přinesli od baru. A ten koberec je dobrý nápad, ten určitě koupíme! Ale teď vážně: chci říct, že to naše počínání opravdu poctivě promýšlíme, nechceme jen povrchně přilákat co nejvíc lidí.

Kdyby se měly ty nekostelní bohoslužby nějak „zhodnotit“, co byste k tomu řekli?

Saša F: Na hodnocení je asi ještě brzy. Ale po roce fungování jsme vděční, že to nebankrotovalo. V době covidových opatření a omezení to mohlo klidně zkolabovat, a nestalo se to. První rok znamenal tak trochu rozsévání naslepo, „výkřiky do tmy“. Teď bychom rádi v Nekostele rostli i „dovnitř“, aby se stal prostorem pro určitou míru komunity. Chceme také rozšířit ekumenický záběr. Pastoral Brothers a další evangelický farář David Balcar po roce v Nekostele končí, ale přidala se k nám husitská farářka Martina Viktorie Kopecká a chceme zvát i další hosty z širšího duchovního spektra.

Saša J: Já myslím, že i dál budeme rozsévat trochu naslepo. Ta čísla nejsou nijak závratná, ale uvědomme si, že v mnoha našich sborech je farář na plný úvazek pro daleko menší grémium. My tady zvěstujeme Boží slovo často o dost většímu počtu lidí. Pravidelně, každý týden, 40, 50 příchozích. Tak to je pro mě to „zhodnocení“. Proto chceme s Nekostelem pokračovat i do budoucna, moc nám na tom záleží!

Jana Plíšková, foto: Nekostel

Víra vždy znovu darovaná

Naše spása je výhradně dílo Ježíše Krista

Není ale takový pojem víry příliš bezbřehý, a tím vlastně nicneříkající? Je samozřejmě možné jej nahradit jiným, například právě slovem spiritualita, které se dnes těší velké popularitě také proto, že není vázáno na žádné konkrétní náboženství. Funkci, kterou v životech lidí tradičně plnilo náboženství, dnes může převzít i něco zcela jiného, co bychom mohli nazvat (poněkud hanlivě) náhražkové náboženství. Pojem víry ovšem není radno ani příliš zužovat a vyhradit jej pouze pro křesťanství – s nevysloveným předpokladem, že v ostatních náboženstvích se nejedná o skutečnou víru, ale pouhou modloslužbu.

Ať už se přikloníme k jakémukoli vymezení, musíme připustit, že přinejmenším lidská touha po transcendentním ukotvení, nepodmíněném smyslu a plnosti života se jeví jako přirozená. Současně ale křesťanská tradice vždy zdůrazňovala nesamozřejmost víry. Doklad o tom nalézáme už v Bibli, která vznikala v době, kdy o ateismu v dnešním významu tohoto slova samozřejmě ještě nemohla být řeč. Nicméně už tehdy si bloud v srdci mohl říkat, že Bůh tu není (Ž 14,1). Takového člověka bychom mohli označit za praktického ateistu či, postaru, za bezbožníka. Teoreticky Boží existenci nepopírá, ale ve svém každodenním životě se chová, jako by Bůh nebyl: Nerespektuje Boží slovo, žije podle svých vlastních pravidel, nepočítá s tím, že by Bůh mohl jakkoli zasahovat do světa a lidských osudů.

S nevěřícími lidmi se setkával také Ježíš. A s údivem zjišťoval, že víra chybí právě těm,

pro které by měla být přirozenou součástí života, a naopak ji nacházel tam, kde by ji nikdo nehledal, totiž u pohanů. Ani Ježíšovi učedníci žádní přeborníci ve víře nebyli, jak dokládá třeba jejich prosba: „Dej nám více víry.“ (Lk 17,5) Otec jednoho nemocného chlapce zase na Ježíše zavolal: „Věřím, pomoz mé nedověře!“ (Mk 9,24) To je zajímavý paradox: Ten, kdo prosí Boha o víru, přece sám musí už být věřící, jinak by se ani modlit nemohl. A přece si uvědomuje, že jeho víře něco schází. Víra totiž není jakýsi neměnný stav, do něhož člověk vstoupí a pak v něm už prostě setrvává – tak jako když vyplním přihlášku do církve a pak jsem zanesen do sborové kartotéky. Víra není něco, co prostě mám, ale spíš o ni musím každý den zápasit a přivlastňovat si ji. Náboženství bývá někdy charakterizováno jako stabilizující prvek, protože dává životu řád a pevné kontury. To je ale pravda jen částečně. Víra není přístav, v němž klidně spočinu, ale spíš plavba, cesta s Bohem. (Mimochodem některé novozákonní příběhy o zkoušené víře se odehrávají právě na rozbouraném moři). Víra je neustálý pohyb od nedůvěry, strachu a beznaděje k Bohu a jeho zaslíbením. Lidé mimo církev si někdy představují, že existuje buď víra, nebo nevěra, nic mezi tím. Pro běžného křesťana je ale charakteristické něco jiného: malověrnost. Víra nedostaččná, kolísající a krátkodechá.

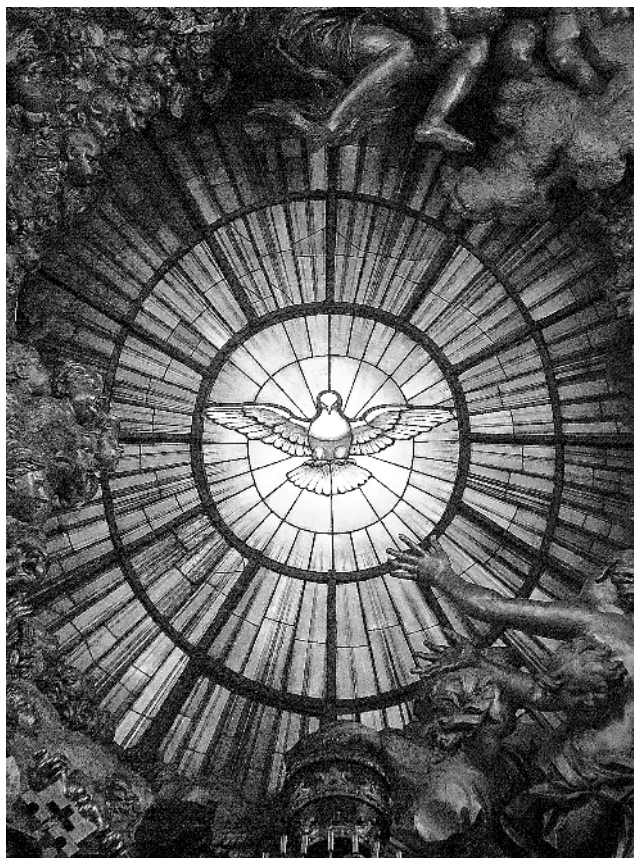
Je tedy víra přirozená? Ano i ne. Lidé si různým způsobem odpovídají na otázku po smyslu svého života a hledají jeho ukotvení v tom, co je přesahuje (a zdaleka to nemusí být jen Bůh). Takovou vírou je také pověstný český „něcismus“. Právě na něm můžeme ukázat rozdíl oproti křesťanské víře. Přesvědčení, že kdesi nad námi něco je, co člověka k ničemu ►

nevolá, je nezávazné, a nemusí mít proto žádný dopad na každodenní rozhodování, jednání a vztahy. Často zůstává jen neurčitým pocitem nebo sváteční chvílí. Křesťanská víra (nechci teď mluvit za jiné náboženské víry) naproti tomu lidský život zásadně tvaruje a proměňuje. Vede člověka k tomu, aby se na Boha zjevného v Ježíši Kristu skutečně plně spolehl. Život s Bohem má proniknout celé moje bytí, se vším, co k němu patří. Věřící člověk si nemůže uhájit žádný prostor, kam by Boha nevpustil a kde by s ním nepočítal. Musí uznat, že už nepatří sám sobě, ale Bohu, že není sám nad sebou absolutním pánem. Bůh si totiž klade nárok na nás celé.

Křesťanská víra není přirozená ještě v dalším smyslu – tím, jak narušuje zažitě modely myšlení a jednání. Zpochybňuje to, co pokládáme za normální a co nám velí takzvaný zdravý rozum. Spolehnout se na Boha vede k odhození různých falešných berliček, které ale ve společnosti platí za známky úspěchu. Přirozené je sám sebe neustále potvrzovat, zatímco víra nám ukazuje, že hodnota člověka se neodvozuje od toho, co dokážu a zvládnu, ale je založena na Boží nepodmíněné lásce. Přirozené je sám sebe zajišťovat, zatímco víra umožňuje odevzdat se do Božích rukou. Přirozené je sám sebe prosazovat na úkor druhého a urvat si, co se dá, zatímco Ježíš nás učí milovat – dokonce i vlastní nepřátele. Stačí si přečíst Ježíšovo Kázání na hoře: dají se jeho pokyny označit za přirozené? Jsou to pravidla Božího království, které odkazují k pravému určení člověka, tedy k tomu, kým by člověk měl být. Tím se ale dostávají do rozporu s přirozenými animálními programy, jež máme uloženy hluboko ve své mysli.

Je jasné, že takto pojatou víru, která umí obrátit život naruby, člověk nečerpá z vlastních zdrojů. Již reformátoři zdůraznili, že víru v nás tvoří Bůh sám. Reformační zásada, že jsme spa-

seni pouhou vírou, rozhodně nechce chápat víru jako zbožný výkon, který pak Bůh odmění svou přízní. Naše spása je výhradně dílo Ježíše Krista. Kdyby byla závislá na naší vlastní schopnosti věřit, stála by na hodně chatrných základech. Bůh počítá s tím, že naše víra je právě

*Gian Lorenzo Bernini: Holubice Ducha svatého
(katedrála sv. Petra, Vatikán)*

spíš nedověra: Je to víra neustále namíchaná s pochybnostmi, strachem, rezignací, neposlušností. Plnokrevná víra, proměňující a uzdravující, je Boží dar.

Ondřej Kolář, foto: wikipedia.com

Duchovní život Romů

Pestrost duchovních tradic

„Když se setkají dva Židé, mají čtyři názory, protože je oba v rozhovoru změnilí,“ říkala moje teta. Když se setkají dva Romové, tak to není jiné. Možná to vlastně platí o jakýchkoliv dvou lidech. Máme své názory a v průběhu života je měníme. Když budeme přemýšlet o duchovním životě Romů, musíme přiznat nejprve tuto pestrost.

Romové jsou lidé – a tak mezi nimi najdeme zastánce všech duchovních proudů. V Evropě jsou Romové křesťané, v poslední době mezi aktivně věřícími Romy u nás dokonce přibývá protestantů. Na Blízkém východě a v severní Africe jsou ovšem Romové (kteří si říkají Domari) muslimové, mnoho muslimských Romů je i na Balkáně.

Zajímavý je vztah mezi Romy a Židy. Najdeme zde již tradiční oboustranné sympatie – na jednom starém obraze je například romský tábor, na jehož okraji se modlí Žid, oblečený do modlitebního pláště – talitu. Zřejmě se jako putující obchodník připojil k romské karavaně. V Osvětimi spolu sousedily tzv. český rodinný tábor a tzv. cikánský tábor, oddělené jen ostnatým drátem. Proto po válce vzpomínali ti, kdo přežili, také na druhou skupinu, kterou čekal stejný osud – čeští Židé na Romy a naopak. Někteří významní Židé se Romů u nás zastávají, dokonce bych se odvážil říci, že podstatně více než většina křesťanů. Poslední skupina, kterou zde musíme zmínit, jsou Romové, kteří se hlásí k izraelskému původu. Jsou přesvědčeni, že původně pocházeli z Izraele a že si je po vyhnání křesťané neoprávněně přivlastnili a vymysleli si falešný příběh o jejich indickém původu.

Svou cestu po světových náboženstvích ovšem musíme skončit u sekularizace, agnosticismu a ateismu. I k těmto směrům se někteří moderní Romové hlásí. Často opakovaná teze o náboženském založení Romů tedy rozhodně neplatí pro všechny.

Duchovní vlivy

Spiritualitu ovlivňuje prostředí. Omezme se proto nyní na křesťanské prostředí České republiky a Slovenska, protože obě tyto země byly a jsou pro současné duchovní směřování Romů u nás důležité. Většina českých Romů jsou potomci těch, kteří se v několika vlnách přistěhovali ze Slovenska po 2. světové válce, do volného prostoru vytvořeného odsunutím tří milionů Němců. Jaké byly křesťanské vlivy na Romy a jak na ně církve působí dnes? Církev působila i působí často dvojznačně – kromě pozitivních příkladů lidskosti můžeme najít i příklady naprosto odpudivé. Proto raději zmiňme, že církev na Slovensku a na Zakarpatské Ukrajině, která k nám také svého času patřila, usilovala o integraci všech, kteří se k ní hlásili, včetně těch nejchudších. Romové ze slovenských osad docházeli do kostelů, kde jim obvykle patřily zadní lavice, určené těm nejchudším. Mnoho Romů i u nás na slovenskou minulost navazuje a různým způsobem ji ►

předalo svým dětem. Když se doma modlí modlitbu Páně, modlí se slovensky, i když jinak už spolu mluví česky. Souvisí to s tím, že po přestěhování do Čech dost Romů už nenašlo cestu do kostela nebo pro ně byla tato cesta prakticky nedostupná (stěhovali se často do sekularizovaných částí republiky, kde o ně navíc v kostelech nikdo nejevil zájem).

Spiritualitu Romů ovlivňuje i aktuální postoj okolní společnosti. V některých průzkumech má český národ vůbec nejhorší vztah k Romům v celé Evropské unii, při posuzování zemí z hlediska empatičnosti jsme zaujali sedmé místo odspodu. Odráží se tento postoj i v našich církvích? Obávám se, že jsme to dosud nereflektovali a že Romové se v našich kostelech často cítí, mírně řečeno, nevítání.

Velké množství Romů ze Slovenska i z České republiky se v průběhu posledních 30 let vystěhovalo do některých západních zemí. Někteří si víru zřejmě přinesli s sebou, jiní ji našli až v cizině. Například ve Velké Británii vznikla celá řada romských sborů. Ze Západu k nám pak v posledních letech přišli misionáři, kteří založili romské sbory v řadě měst České republiky.

Církevní a rodinná spiritualita

Když jsme nyní prošli různé vlivy, můžeme se zamyslet nad tím, jak vypadá romská spiritualita, respektive její výsek, navazující na tradiční *romipen* a *pativ* (romskou tradici, pohostinnost a úctu) a na podobu romských sborů, známých autoru těchto řádek. Tradiční romskou spiritualitu můžeme poznat z romských písní. Ty představují Boha jako toho, který trestá člověka za jeho hříchy. Člověk pak přemýšlí, kde se provinil, aby se mohl napravit. Proti tomu moderní romské křesťanské písně jsou hudebně mnohem rychlejší a obsahově mnohem optimističtější. Jejich obsahem bývají chvály Boha za spásu. Pak je i velkopáteční téma Ježíšovy oběti radostné, protože vede k záchraně člověka. Tento posun ve spiritualitě Romů se mi líbí. Při bohoslužbách v romských sborech má často velký význam hudba, spojená s chválami čes-

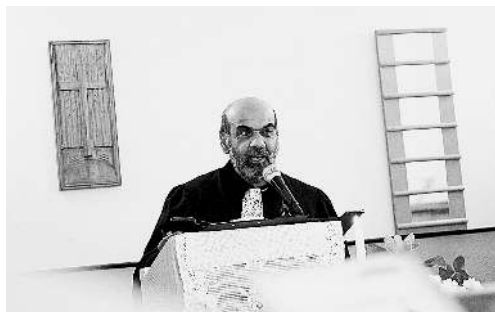
kými, romskými a někdy i hebrejskými. Kázání bývají různá – většina z těch, která jsem slyšel, byla kvalitně biblicky založena. Důležité bývá také společné stolování.

Důležitým aspektem romských bohoslužeb je také to, o co usilujeme i jako evangelíci – bohoslužeb se účastní celé rodiny, často s mnoha dětmi. To zásadně a převážně pozitivně ovlivňuje atmosféru. Dobře fungující romské sbory řeší celou řadu sociálních úkolů – například pomoc s dopravou odlehlejších rodin, které buď nemají auto, nebo jsou tak velké, že se do něj nevejdou, nebo výpomoc těm členům sboru, kteří jsou aktuálně v nouzi. Častá je také pomoc i přes hranice sboru, romské sbory často spolupracují s potravinovými bankami.

Při uvažování o spiritualitě Romů zmiňme ještě některé tradiční projevy. Mnoho z nich, i když se nám jeví exoticky, jsou vlastně konzervované projevy tradiční křesťanské společnosti – křty dětí, velkolepé svatby, bdění při mrtvých před pohřbem (v romské společnosti označované jako „vartování“) i pohřby. Člověk si může vzpomenout na Karafiátovy *Broučky*, líčící pohádkovým způsobem tradiční evangelický život na Vysočině. Ostatně soudím, že není velký rozdíl mezi tím, zda evangelíci dají na památku zesnulého „dar na potřeby sboru“, katolíci květiny, které se vhodí do hrobu, a Romové také několik mincí či i odlitý hlt kořalky. Jedinými zdánlivými odlišnostmi jsou tak víra na muly – duchy zemřelých, kteří se pozůstalým zjevují ve snu, a tradiční čarodějnictví – věštění z ruky, kartářství a podobně.

Otázka snů je pro Romy důležitá a může sloužit jako základ duchovních rozhovorů. S romským čarodějnictvím jsem se kromě jedné zmínky nikdy v životě nesetkal. Buďto tedy již není aktuální, nebo se o tomto tématu Romové nebaví s farářem...

K romské spiritualitě patří také etika, realizovaná často v rodinném životě. *Romipen* – romství označuje vlastní chování, k němuž patří ochrana a budování rodiny, pohostinnost a štedrost. *Pativ* – úcta označuje především vztah

k rodičům (v romských rodinách vládou často výrazně patriarchální a matriarchální vztahy), přeneseně pak ke všem starším lidem.

Individuální spiritualita

Individuální spiritualita je vztah člověka k Bohu. Jak jsme již uvedli, její podobu tvaruje mnoho vnějších vlivů. Jenže pod slupkami zůstává nakonec člověk s Bohem sám. A když přemýšlím o vztahu druhého člověka k Bohu, začnu najednou myslet sám na sebe a na svůj vztah – a jaký má moje víra vztah k Romům. Laskavá čtenářko a milý čtenáři, kteří jste došli až sem, doporučuji vám jít podobnou cestou. K teoretickému přemýšlení o druhých připojit sama sebe, od myšlení přejít k drobnému skutku – vyhledat a navštívit romské bohoslužby, popovídat si s romským sousedem či spolucestujícím, pozvat ho do svého kostela – a udělat si na základě zkušenosti vlastní názor.

Mikuláš Vymětal,

foto: Veronika Karlíková

FOKUS

Nezvládnutá přirozenost

Nad sexuálním zneužíváním v církvi

Koncem loňského roku řešila (a budiž jí ke cti: velice rychle vyřešila!)

Evangelická církev metodistická případ sexuálního selhání jednoho ze svých duchovních.

Vinen není celibát

Nemá smysl si namlouvat, že by některá církev byla vůči selhání svých zaměstnanců a pracovníků imunní. Zkušenost této církve jen potvrdila to, co již prokázaly výzkumy odborníků: V základech zneužívání není prostá existence celibátu. Je jedním z faktorů, ale ani zdaleka ne tím nejdůležitějším. Svoji po-

zornost, a tím i svoje síly, musíme nasadit jinam.

U daného jednotlivce jde o selhání vztahu ke své vlastní moci. Zneužití duchovní autority, společenského postavení, vlivu... Přirozené (značně sobecké, sebestředné, narcistní) nastavení příslušného člověka nebylo jím samým dostatečně reflektováno. Je příznačné, že při první konfrontaci si pachatelé sexuálního násilí vůbec nejsou vědomi nějakého osobního selhání. (Konkrétní případy popisuje např. kniha Wunibalda Müllera *I láska má svá pravidla*, Karmelitánské nakladatelství 2005). Je dost náročné naučit se odlišovat Boží hlas ►

od jakéhosi „sebeokecávání“, když sám sobě člověk omluví téměř cokoliv. Svoje jednání pachatelé namnoze vnímali dokonce jako správné! Poučení je nasnadě – i pastýři potřebují pastýře. I duchovní autority potřebují zrcadlo své práce. V individuální či skupinové supervizi probírat své vlastní postoje.

Superintendentka Evangelické církve metodistické Ivana Procházková pak poskytla rozhovor, který s ní vedl P. Marek František Drábek. Rozhovor je volně ke zhlédnutí na jeho YouTubeovém kanálu „Marek OPraem“, některé postřehy z něj ale lze vytáhnout a rozhodně stojí za reflexi i v našich sborech. Nejde ale zdaleka jen o kazatele. Je dobře, že naše církve zareagovala vznikem etického kodexu pro organizaci pobytových akcí, který lze obecně použít pro jakoukoliv práci s lidmi v církvi.

Sbor jako místo vzájemné důvěry

Jako naprosto zásadní pro odhalení člověka, který šel tak daleko, že posílal členkám sboru fotografie svých intimních partií, patřila důvěra členů sboru k sobě navzájem. Dokážeme si představit, jak to bylo příjemkyni takových zpráv samotné trapné. Fakt, že ve sboru měla k někomu důvěru (v tomto případě žena bývalého duchovního), pomohl celou situaci vůbec odhalit.

Pokud tedy chceme působit preventivně, pak tady může napříť svoje síly každý člen sboru. Důvěrnost sdílení v tom, co nás aktuálně trápí a co potřebujeme řešit. Mít ve sboru někoho, komu je možno se svěřit v důvěře, že nejde

jen o možnost „vykecat se“. Praxe modlitebních skupinek by zde mohla přinést velmi dobré ovoce.

Když je „něco divně“

I tam, kde takovéto skupinky nejsou a není ani atmosféra pro jejich vznik, nemá smysl skládat ruce do klína. Pěstujme si vnímavost pro pocit „něco je divně“ – právě tento pocit je často první signál toho, že něco divně opravdu je. Někomu je ubližováno. Zvláště u dětí a mladistvých není mozek vyvinut natolik, aby dokázali reflektovat, že jsou zneužíváni. Zůstává jen ten pocit „něco je divně“, často spojený se „zduhnutím“ – nedochází k žádné reakci a pachatel si to pak vykládá jako souhlas.

Kam se obrátit, když nedůvěřujete církevní instituci

Máte-li pochybnosti o tom, zda se v církvi někomu svěřit, prosíme, oznamte škodlivé církevní jednání jinde. Podpora a pocit bezpečí jsou důležité. Zajistit bezpečí a neutrální prostředí i profesionální péči je pro nás prioritou, proto doporučujeme a podporujeme kontakt s profesionálními organizacemi jako:

- Někdo Ti uvěří
- ProFem
- Persefona
- ROSA – centrum pro ženy
- Linka bezpečí
- Dětské krizové centrum
- Bílý kruh bezpečí
- intervenční centra v ČR

Pocit, že „je něco divně“ nemusí být jen ve vztahu kohosi ke mně, ale i k někomu jinému. Je třeba zopakovat, že ani zdaleka nejde jen o faráře. Řád pastýřské služby říká, že „...za pověřené členy ČCE jsou považováni především kazatelé, starší, pastorační pracovníci, členové pastýřských rad, pracovníci zvláštních zařízení církevní služby, katecheti, učitelé náboženství, učitelé nedělní školy a další osoby pověřené křes-

ťanskou službou, výchovou, vzděláváním a pastorační dětí, mládeže nebo dospělých“. (ŘPS čl. 2) Je zde snaha postihnout všechny formální i neformální autority, protože selhání právě v roli autority je klíčové.

Když už k „tomu“ dojde

Když už se ukáže, že k nějakému takovému selhání pověřeného člena ČCE došlo, je na prvním místě staršovstvo, za kterým je třeba jít, případně pastýřská rada. Zvláště při jednání s členy sboru je ale potřeba obrnit se trpělivostí. V první reakci je časté, že je obhajován viník („chudák chlap, ty ženské ho určitě svedly!“). Vstup odborníků pomůže chránit oběti. V konkrétním zmiňovaném případě v metodistické církvi lví práci vykonal spolek „Někdo ti uvěří“. V dotyčném sboru udělal sérii přednášek o zneužívání obecně (mechanismus zneužití moci) a spojil je s nabídkou osobních rozhovorů. Tím výrazně pomohl ve sboru řešit atmosféru. Jistěže jednou dojde i na snahu pochopit myšlenkové pochody pachatele, ale bez soucitu s jeho obětmi to možné není. Viktimizace (poškození oběti trestné činností), třeba právě tím „nějak si za to může sama“ a jiným vyvoláváním pocitu viny, je žel dost častá. Teprve s vědomím, že někomu bylo opravdu ublíženo, je možno se i za pachatele zodpovědně modlit a teprve tam začíná smysluplná snaha o pochopení jeho postojů. Zde rozhodně stojí za připomenutí ojedinelý projekt pražského Střediska křesťanské

pomoci Diakonie ČCE, kde se s pachateli domácího násilí terapeuticky pracuje.

Ve sboru

Ani přednášky nevyřeší vše. Po zveřejnění příslušné kauzy jsou ve sboru časté a zcela přirozené negativní reakce. Mohou vést až k odchodům ze sboru či z církve. I zde je základ pro řešení poučená komunikace. Vedení církve i psychologové přicházeli do sboru, hovořili s jeho představiteli i členy, připravovali je na takové eventuality. Přicházeli opakovaně, protože první reakce bývá odmítnutí cokoliv řešit. Znovu a znovu se objevovaly obavy, že medializace přinese jen ostudu pro sbor a církev. Že pro „dobré jméno církve“ je potřeba raději mlčet a věc neřešit. Proto je potřeba znovu a znovu vysvětlovat, že tohle je dábelská past. Právě tutlání a neřešení je to, co církvi ubližuje nejvíc.

ČCE nezavírá oči

ČCE si je vědoma toho, že církev, kde se mocní nezastanou bezmocných, ztrácí svůj morální kredit, svoji hodnověrnost. Proto církev tyto „mocenské“ nástroje (pastýřské rady s rozsáhlými pravomocemi, vypsány v Řádu pastýřské služby, i možnost odvolat se proti rozhodnutí pastýřské rady k odvolací komisi synodu) má, aby sloužily k ochraně těch, kterým je nějakou církevní pověřenou osobou ubližováno. K pastýřské radě může podat svůj podnět kdokoli, kdo se cítí jakkoli zneužit, podveden nebo kdo má obavu, že by v jeho okolí mohlo k takovému chování dojít.

Naše církev se snaží v této věci fungovat i preventivně. Na webové stránce <https://e-cirkev.cz/kontakty/prevence-zneužívání-a-pomoc-obetem/> je pár základních informací, a především kontakty na konkrétní lidi či organizace, na které je možno se obracet. Je zde i odkaz na etický kodex pro pracovníky, kterým je svěřena péče o druhé i řada dalších odkazů na materiály o tématu zneužívání.

Jaroslav Pechar, člen odvolací komise synodu,

foto: pexels.com/nekdotiuveri.cz

OTÁZKA NA TĚLO

OTÁZKA NA TĚLO

Jak vás proměnil „objev víry“?

Asi bych měl jako farář napsat, že mě objev víry proměnil naprosto od základů. Bylo to, jako když zahřmí. Blesk z čistého nebe a já se ze sígra, kterého zajímaly jen holky, chlast a zábava, změnil z minuty na minutu ve svatého muže. Akorát že vůbec! Objev víry způsobil to, že jsem se postupně proměňoval v týpka o něco málo lepšího, než bych byl bez ní. Ten proces proměny pořád probíhá a skončí až na Božím soudu. A co se změnilo za těch 15 let, co jsem křesťan? Jsem víc vděčný Bohu za život a druhé lidi vnímám jako hodnotnější, než jsem já. A tak to je.

Jakub Helebrant, *Pastoral Brothers*

Opravdu těžké odpovědět, spíše načrtnu svůj příběh. Vyrůstal jsem v ateistické rodině. V pubertě začalo mé „objevování“. Nejdříve jsem „objevil“ knihy Raymonda Moodyho *Život po životě* a *Světlo po životě*. Na gymnáziu jsem pak skrze kamaráda „objevil“ Boha. Ve 3. ročníku jsem v knihovně „objevil“ zelenou knihu (od dětství byla zelená barva má nejoblíbenější) *Jak se znovu narodit* od Billyho Grahama a po jejím přečtení „objevil“ Ježíše. Potom začalo hledání církve, ve které bych se cítil dobře a následovalo „objevení“ knihy *Křesťanstvo* od Pavla Filipiho. Po jejím přečtení jsem zazvonil na kancelář ČCE Brno I a po rozhovorech s Pavlem Kalusem jsem se nechal pokřtít a stal se členem ČCE. A pak jsem „objevil“ svoji ženu a máme tři skvělé děti. A „objevil“ jsem víru, lásku a naději.

Jakub Ventruba, *lékař*

Když jsem před více než dvěma roky objevila víru, spíše mě postavila nohama na zem, než obrátila k nebesům. Víra je pro mě zakotvení v bezpečí a jistotě Boží náruče. A možná i překvapivě jsem se od té doby obrátila k racionál-

nímu až skeptickému myšlení. Díky zakotvení ve víře se tak nepotácím od jedné rádoby všespásné věci k druhé. A do třetice bych řekla, že jsem zakotvila v křesťanské komunitě, ve které jsem objevila mimo jiné také svého budoucího manžela.

Adéla Kleinová, *studentka*

Předem děkuji za pozvání k ekumenickému sdílení víry v časopise Český bratr. Ale možná je to příznačné, protože jsem uvěřil v Pána Ježíše v roce 1991 při městské misii, vedené bratry protestanty v Praze po zhlédnutí filmu *Ježíš* podle Lukášova evangelia. Pomodlil jsem se tenkrát modlitbu odevzdání života Ježíši a vnímal jsem, že od té doby do mého života „Někdo-Bůh“ vstoupil a komunikoval se mnou. Nebo lépe řečeno „já jsem začal komunikovat s ním“. Učil jsem se s Bohem mluvit a vnímal jsem ho zblízka. Učím se modlit dál a prosím, aby jeho láska ve mně rostla.

Jakub Sadílek, *český provinciál františkánů*

Jako nic jiného v mém dosavadním 48 let trvajícím životě! První velká proměňující vlna se udála během několika měsíců, kdy jsem se v 16 letech začal účastnit dění českotěšínské evangelické mládeže: Stal jsem se obdivovatelem Ježíše. Pokřtěným evangelickým nováčkem. Čtenářem Bible. Člověkem, který se modlí a účastní církevního života. Další menší proměňující vlny přicházejí od té doby až dodnes. Učím se včlenit svůj malý životní příběh se všemi jeho rolami – manželskou, rodičovskou, rodinnou, přátelskou, zaměstnaneckou... do velkého příběhu Boží lásky ke všem lidem a celému světu.

Roman Mazur, *člen synodní rady*

ARo

NÁSTĚNKA

SYNODNÍ RADA

Ze zasedání synodní rady 6. 9. a 20. 9. vybíráme:

Lidé

- SR potvrdila volbu farářů Vlasty Groll ve sboru v Chebu a Lukáše Krále ve sboru v Kdyni na Šumavě.
- SR zřídila místo celocírkevního pastoračního pracovníka ve sboru v Ústí nad Labem a pověřila Romana Jonczyho výkonem této služby.
- SR pověřila Yvonu Švaříčkovou jako pastorační pracovníci ve sboru v Třebíči a Mariku Vojtíškovou jako pastorační pracovníci pražského seniorátu.
- SR vyslala Jana Satkeho do služby nemocničního kaplana ve Fakultní nemocnici Plzeň-Lochotín a Ondřeje Zikmunda do kaplanské služby ve věznici Světlá nad Sázavou.
- SR jmenovala Romana Mazura poslancem ústředního shromáždění Jeronýmovy jednoty.
- SR vzala na vědomí ukončení zaměstnaneckého poměru pastorační pracovníce Šárky Grauové z důvodu nástupu na jáhenskou praxi.
- SR souhlasila s ukončením zaměstnaneckého poměru Michaely Najbrtové dohodou a vyjádřila vděčnost za její službu.
- SR pověřila Pavla Freitingera, aby převzal koordinaci vztahů ČCE se sborem v Bjeliševci v Chorvatsku.

Aktivita

- SR pověřila ústřední církevní kancelář (ÚCK) organizací školení o problematice sexuálního zneužívání pro členy pastýřských rad a dále on-line školení

pro právníky pastýřských rad v otázce právních aspektů sexuálního zneužívání.

- SR revidovala znění Příručky pro vikariát a jáhenskou praxi ve věci ustanovení o příspěvku na bydlení.
- SR se zabývala koordinací vztahů se zahraničními partnery a dalšími subjekty se vztahem k ČCE.
- SR doporučila k podání do stipendijního programu Evangelické luterské církve v USA oba projekty, které se na výzvu ÚCK do výběrového řízení přihlásily: projekt Jiřího Tenglera Výpocní kazatelé v zahraničních církvích a možná inspirace pro ČCE a projekt Jiřího Bocheze Teorie a praxe církevního managementu ČCE.
- SR souhlasila s účastí ve sbírce solidarity Gustav-Adolf-Werk 2023 a uvolnila za tímto účelem 900 eur z fondu sociální a charitativní pomoci. Pomoc by měla směřovat do míst, která jsou ohrožena válkou a politickým neklidem: na Ukrajinu (příspěvky na stavební fond, který má sloužit k údržbě farních budov a k poskytnutí střechy nad hlavou uprchlíkům; péče o děti s postižením ve dvou denních centrech), do Venezuely (podpora mateřské školy a dětského domova pro děti ulice; příspěvek na udržení diakonické práce, na náklady na dopravu dětí a mládeže, vzdělávání a lékařskou péči) a do Sýrie (podpora vzdělávání v Aleppu – vybudování centra pro mládež s prostory, které žákům a studentům nabídnou bezpečné a klidné prostředí pro přípravu do školy, výuku a další studium).
- SR vzala na vědomí zprávu Gerharda Frey Reininghause o účasti na lužickém Kirchentagu v Görlitz, kterého se ►

zúčastnilo asi 2000 lidí. Na pořadu byly bohoslužby, diskuse, hudba, trh možností a další. Setkání bylo důležité zejména pro obnovení či navázání kontaktů po dlouhém období pandemie.

- SR vzala na vědomí zprávy Pavla Pokorného a Pavla Hanycha z 11. valného shromáždění Světové rady církví, které se konalo v německém Karl-sruhe ve dnech 30. 8. – 8. 9. 2022. SR dále pověřila oddělení ekumenických a zahraničních vztahů ÚCK rozpracováním návrhů a doporučení, plynoucích ze zpráv.
- SR vzala na vědomí zprávu Pavla Šebesty z návštěvy ve Velikom Središti (Srbsko).
- SR souhlasila se záměrem vedení Školy příběhem – CZŠ („Filipka“) rozšířit vzdělávací nabídku této školské právnické osoby o stupeň čtyřletého všeobecného gymnázia.
- SR se zabývala nastavením transparentního systému pravidel pro podporu nejrozličnějších církevních projektů, zejména těch, které stojí mimo zavedené schéma podpory. Ve spolupráci s ÚCK připraví rozcestník příležitostí.
- SR se zabývala přípravou projektu, který v příštím roce připomene výročí sedmdesáti let od první ordinace žen v Českobratrské církvi evangelické.

Hospodářské věci

- SR podrobně řešila možné škody, plynoucí z nedostatečného řízení velkých projektů ve sborech, resp. jak předcházet případným rizikům škod u projektů, které jsou prozatím v přípravné fázi.

Jiří Hofman

REDAKCE

Nový web Českého bratra

Po několika měsících příprav byla spuštěna nová verze webu Českého

bratra. Naleznete ji na známé adrese ceskybratr.cz. Nově se však Český bratr připojil do rodiny „církevních webů“, je tedy součástí domény e-cirkev.

Stránky jsou nyní uživatelsky přívětivější, ale také je jednodušší a levnější jejich údržba. A také jsou nyní plně aktualizovány a doplněny o důležité informace. Jednodušší je i objednání předplatného. Další novinkou je dostupnost všech čísel zdarma ke stažení, a to zpětně až do r. 2019. Dostanete se k nim kliknutím na vybraný ročník časopisu v horní liště v záložce Články.

Dostupný je také archiv všech článků, publikovaných od r. 2012. Ty lze třídit dle ročníků i rubrik. Po převodu článků ze starého na nový web je však přes 2000 článků nutno ručně roztřídit do jednotlivých rubrik, což je proces zdoluhavý a stále ještě probíhající. Prosíme tímto o shovívavost při vyhledávání v archivních článcích starších než tři roky, archiv postupně aktualizujeme.

Stránky jsou plně funkční, přesto probíhají ještě některé kosmetické úpravy. Pokud naleznete nějakou chybu či nesrovnalost, prosíme, ozvěte se nám na ceskybratr@e-cirkev.cz, abychom ji mohli odstranit.

Adéla Rozbořilová

SOLIDARITA

Finance ze Svatodušní sbírky pomáhají

Výtěžek letošní Svatodušní sbírky činí 661 472 Kč a je určen na rekonstrukci chráněného bydlení při Diakonii Českobratrské církve evangelické v Litoměřicích.

Více o průběhu rekonstrukce a projektu si můžete přečíst na webu Diakonie Litoměřice.

Jiří Hofman

HUDBA

Sbormistrovský kurz se koná opět v Bystřici pod Hostýnem

Srdečně zveme (nejen) evangelické sbormistry, nové zájemce o sbormistrovství, zpěváky, varhaníky, církevní hudebníky a teology na 39. sbormistrovský kurz, který se koná v termínu 28.–30. 10. 2022 v Sola gratia v Bystřici pod Hostýnem. Na tomto kurzu se budeme věnovat především nácvičce vokálních skladeb starých mistrů, romantických skladatelů a současných baltských skladatelů. Nacvičené skladby zazní při koncertu 30. 10. 2022 ve 13.30 hod. v kostele sv. Jiljí v Bystřici pod Hostýnem. Lektorem tohoto kurzu bude Thomas Rink, švýcarský církevní hudebník, který v současné době zastává funkci regionálního kantora v Bádenské církvi u Bodamského jezera. Zahájení kurzu bude v pátek 28. 10. 2022 v 19.30 hod. v kapli Sola gratia. Poplatek za kompletní stravu (sobota plná penze, neděle polopenze) a ubytování (dvě noci) činí 2120 Kč/os.

Přihlášku je možno poslat na adresu moravetz@e-cirkev.cz do 23. 10. 2022. V přihlášce je třeba uvést jméno a příjmení, věk, bydliště, přání o masitou nebo vegetariánskou stravu. Nelze se přihlásit jenom na část kurzu. Odhlášení z kurzu je možné provést do 19. 10. 2022.

Ladislav Moravetz

PŘEDNÁŠKA

Pozvánka na historickou přednášku

Historická společnost Veritas zve na seminář, který se bude konat 22. 10. 2022 od 10 hodin na evangelické faře v Pardubicích. Téma přednášky: Marty – české

ženské evangelické spolky. Přednáší Mgr. Pavel Dočekal.

VOLNÁ MÍSTA

Farní sbor ČCE v Praze 4 – Nuslích hledá kostelníka

Do popisu práce patří obvyklé kostelnické činnosti (topení, odemykání/zamykání, péče o květiny, příprava prostor, pravidelná údržba atd.), vyjma pravidelného úklidu. Ten pro sbor zajišťují klienti Diakonie. Ke sboru patří také nevelké kolumbárium; péče o něj i o urny je tedy také součástí kostelnické práce. Pro zájemce je možné užívat byt ve sborové budově. Jedná se o byt 2 + 1 o rozloze 50 m čtverečních v prvním patře. K dispozici je také parkovací místo. Nástup je možný od října 2022.

V případě zájmu kontaktujte pro bližší informace místokurátorku Vandu Řezníčkovou (reznickova.vanda@seznam.cz; 603 770 391).

KAZATELSKÁ SLUŽBA

Církev má nové kazatele

V neděli 25. září se konaly ve farním sboru v Hranicích slavnostní bohoslužby. Ke službě slova a svátostí při nich byli náměstkem synodního seniora Ondřejem Titěrou ordinováni:

- farářka farního sboru ČCE v Chebu Vlasta Groll,
- výpomocná kazatelka farního sboru ČCE v Hranicích Hana Honsnejmanová,
- výpomocný kazatel farního sboru ČCE ve Zlíně Martin Růžička.

Všem gratulujeme a v duchovenské službě přejeme hojnost Božího požehnaní.

DOBŘÁ SPOLEČNOST

Chvála tělesnosti

Přítomnost bližního je milostivým Božím znamením

Tělesná přítomnost spoluvěřících je pro křesťana zdrojem nevýslovné radosti a posily. Uvězněný apoštol Pavel ve veliké touze zve milého syna ve víře Timotea k sobě do vězení, aby jej opět spatřil a měl u sebe (2 Tm 4,9). Pavel nezapomněl na slzy, které skanuly z jeho očí při jejich posledním rozloučení (2 Tm 1,4). Při vzpomínce na církev v Tessalonice se modlí přehorlivě dnem i nocí, aby mohl opět spatřit tvář svých bratrů (1 Tes 3,10).

Staříčků Jan si uvědomuje, že jeho radost bude tehdy plná, když se bude opět moci shledat se svými věřícími přáteli, s nimi od úst k ústům promluvit, a nebude již odkázán na papír a černidlo (2 J 12). Žádný křesťan se nemusí hanbit za to, že je příliš tělesný, jestliže touží po tělesné přítomnosti spoluvěřících.

Člověk byl přece stvořen v těle, v těle přišel k nám na tuto zem i Boží Syn. V těle byl vzkříšen, v těle přijímá věřící člověk Pána Ježíše do svého

srdce. V těle se uskuteční i vzkříšení z mrtvých a s ním i obecenství Božího stvoření. Skrze tělesnou přítomnost bratra oslavuje věřící Stvořitele, smírce a Vykupitele. Boha Otce, Syna i Ducha svatého. Vězeň, nemocný či křesťan v rozptýlení spatřuje v tělesné přítomnosti věřícího bratra milostivé znamení trojjediného Boha. Navštěvující i navštívený poznávají při vzájemném setkání Krista v těle přítomného.

Proto se přijímají navzájem v pokoře, úctě a radosti, jakoby přijímali samotného Krista. Jeden od druhého přijímají požehnání od Pána. Jestliže spočívá tak veliká blaženost už při pouhém setkání dvou věřících, oč větší bohatství se nabízí tam, kde se ti věřící mohou těšit z každodenního vzájemného obecenství.

Jaroslav Pechar

*Citováno z knihy Dietricha Bonhoeffera
Život v obecenství (1939).*

Chuť reformace

Biblický koláč – Lutherský Bibelkuchen

Letos to bude 505 let ode dne, kdy Martin Luther přibil na dveře kostela ve Wittenberku svých 95 tezí. Tento den, 31. říjen, slavíme jako Den reformace. Můžeme si letos toto výročí připomenout sladkým koláčem.

Luther hodně četl Bibli. Hledal v ní radu, pomoc, jistotu. Pravděpodobně v ní nehledal recepty na vaření, nicméně dobré jídlo a pití

měl doktor Martin rád, a tak se nemusíme divit, že v Německu byl po Lutherovi nazván koláč, jehož recept najdete v Bibli. Musíte hledat ale velmi pečlivě. A hledejte v Českém ekumenickém překladu.

Recept ovšem vyžaduje trochu listování. Tam, kde není v Bibli pokyn jednoznačný, může se kuchař řídit svým nejlepším svědomím.

Při pečení platí doporučení Matouše 19,12d. Poznámka: Někdy je v daném verši zmíněno více potravin. Podle písmenka za číslem verše (podle jeho pořadí v abecedě) poznáte, o kterou ze surovin se jedná.

Suroviny:

- 1 1/2 hrnečku 5. Mojžíšova 32,14a
- 6 kousků Jeremiáš 17,11
- 2 hrnečky Soudců 14,18a
- 4 1/2 hrnečku 1. Královská 5,2
- 2 hrnečky 1. Samuelova 30,12b
- 1/2 hrnečku 1. Korintským 3,2

- 2 hrnečky Nahum 3,12
- 1 hrneček 4. Mojžíšova 17,23b
- 1 špetka 3. Mojžíšova 2,13
- 3 čajové lžičky Jeremiáš 6,20b
- 1 balíček prášku do pečiva

Těsto je dost tekuté. Při přípravě je třeba se řídit Příslovím Šalomounovým 23,14a. Potom se dá směs na plech a dále dle Daniele 3,23 asi na 1 a půl hodiny. Když je koláč hotov, pak při jedení nezapomeňte na radu Lukáše 14,12–14. Dobrou chuť.

Lenka Ridzoňová

(Recept přeložila do češtiny Hanka Gottwaldová.)

HUMANS OF ČCE

Eliška Foukalová

Členka mládeže ve sboru v Praze-Střešovicích

„Na ČCE si vážím především možnosti prožívat a sdílet křesťanskou víru v prostředí, které je – zejména v kontextu českých církví – mimořádně otevřené. Líbí se mi schopnost odlišovat to ‚podstatné‘, tedy základní principy a hodnoty křesťanské víry, od ‚případného‘, podléhajícího neustálému vývoji v čase, ať už jde o bohoslužebné formy, nebo postoje k určitým společenským a etickým otázkám. V tomto smyslu si také vážím schopnosti kombinovat ‚staré‘ a ‚nové‘, čerpat z hluboké církevní tradice, a přitom se jí nenechat svazovat, ale zůstat vnímavý pro proměny lidského poznání i společnosti.“

MOJE CÍRKEV

LIDÉ

Do kazatelského kurzu jsem se přihlásila, abych byla dobrým příkladem pro své děti

Výpomocná kazatelka Hana Pojezdná

Synodní rada vyhlásila pro rok 2022 téma „Lidé“. Také v Českém bratru bychom se tomuto tématu chtěli věnovat. V průběhu roku proto oslovujeme členy naší církve, působící na rozličných církevních pozicích, a prostřednictvím několika otázek chceme přiblížit jejich práci. Na chodu sboru se podílí mnoho lidí, jejichž práce často není na první pohled vidět. Zde bychom chtěli dát prostor právě jim a docenit jejich službu. Tentokrát jsme oslovili výpomocnou kazatelku Hanu Pojezdnou ze Dvora Králové nad Labem.

1. Co všechno obnáší vaše služba výpomocné kazatelky?

Jsem ráda, že se tato služba přejmenovala. Dříve jsme byli ordinovaní presbyteri. Název výpomocný kazatel přesně odpovídá tomu, jak já té práci rozumím, tedy vypomoci tam, kde je to třeba. Vedu občas bohoslužby u nás ve sboru, když má stálý kazatel volno, nebo vypomůžu v jiném sboru v seniorátu.

2. Co vás vedlo k tomu, že jste tuto službu přijala?

Před lety mě naváděl k přihlášení do kurzu náš tehdejší farář Vojen Syrovátka. Protože se ráda učím nové věci a pubertální děti mě doma už

nepotřebovaly, přihlásila jsem se. Kurz se mi moc líbil, seznámila jsem se tam s prima lidmi, spolužáky i přednášejícími, ale na zkoušky jsem si tenkrát ještě netroufla. Po pár letech jsem se přihlásila do dalšího běhu. Zase to bylo fajn,

kurz uběhl jako voda. Ve sboru jsme už ale byli v jiné situaci. Náš, kazatel, už jiný, těžce onemocněl a nakonec zemřel a začali jsme být administrováni. Staršovstvo mělo za to, že by bylo potřeba mít ve sboru výpomocného kazatele, a tak jsem se vzmužila a ke zkouškám se

přihlásila. Taky abych byla dobrým příkladem pro své děti, které tehdy už studovaly vysokou školu a předhazovaly mi, že se tedy na zkoušky a státnice taky vykašlou a budou jen nezávazně poslouchat přednášky, které je baví.

3. Co vás na práci těší, a co je naopak nejnáročnější?

Nejnáročnější pro mě bezesporu je příprava kázání. Aby se dalo poslouchat, mělo nějakou stavbu, logický oblouk, myšlenku. A třeba aby někoho oslovilo, přimělo k zamyšlení nebo

povzbudilo. A hlavně aby nebylo zbytečné. Příjemné naopak je, když někdo řekne, že se mu dobře poslouchalo, že ho kázání zaujalo a jestli bych mu je nemohla poskytnout. To pak na to trápení při psaní hned zapomenou.

4. Je něco, v čem byste uvítala větší podporu?

Líbila by se mi písňová konkordance. Taková, jako je ve zpěvníku Svítá. Ten se ale nedá použít vždy.

připravila ARO, foto: archiv respondentky

SPRÁVA CÍRKVE

Nakladatelství a knihkupectví Kalich po letech mění majitele

Značka zůstane zachována, očekává se hlavně ekonomická stabilizace

Více než 100 let staré nakladatelství a jedno z nejstarších fungujících pražských knihkupectví už nebude patřit Českobratrské církvi evangelické. Ta se rozhodla dát značce KALICH nový impuls k rozvoji. Vedení církve dohodlo s majitelem nakladatelství Argo a spolumajitelem sítě knihkupectví Kosmas Jiřím Michkem, že se od 7. září 2022 stane majitelem obchodního podílu ve společnosti KALICH, nakladatelství a knihkupectví, s. r. o.

Kalich se v posledních desetiletích potýkal s konkurenčním prostředím, jemuž – jako církvi provozovaná společnost – nebyl schopen efektivně čelit. Firma od roku 2017 prošla několika pokusy o restrukturalizaci a ve vedení se vystřídali čtyři ředitelé. Nyní má možnost zařadit se do vydavatelské skupiny s kvalifikovaným vedením a čerpat benefity s tím spojené.

Značka Kalich zůstane zachována se svou historií, zaměřením na kvalitní literaturu i tradiční okruh zákazníků. Podobně i knihkupectví Kalich, které jako jedno z nejstarších knihkupectví v Praze čtenáři nadále naleznou v Jungmannově ulici 9 s nezměněným týmem.

„Jsem vděčný zaměstnancům nakladatelství a knihkupectví Kalich za jejich práci v posledním nejistém období a těším se výhledem na další spolupráci v novém uspořádání. Zvláštní poděkování patří zejména řediteli Michalu Plzákovi a jednateli Kalicha Vladimíru Zikmundovi,“ připomíná synodní kurátor Českobratrské církve evangelické Jiří Schneider.

Evangelická církev plánuje s nakladatelstvím úzce spolupracovat. Součástí smlouvy o prodeji je vytvoření ediční rady, kde má evangelická církev svého zástupce. Nový majitel poskytne nakladatelství potřebné zázemí i robustní distribuční síť, která by kvalitní produkci Kalicha mohla nabídnout širšímu okruhu čtenářů. ►

Rozhodnutí prodat podíl ve společnosti se stoletou tradicí se rodilo těžce a po zralé úvaze a diskusi. Za posledních pět let evangelická církev investovala do Kalicha více než 3,75 milionu korun na příplatcích mimo základní kapitál jako prominutí dlužného nájemného či jako dotaci formou odkupu neprodaných knih. A přestože se za tu dobu podařilo udělat mnoho dobrých dílčích kroků a vydat tituly, které lze bez nadsázky označit za bestsellery, recept na dlouhodobě udržitelné provozování se nenašel a firma byla nadále ztrátová. Proto se na základě rozhodnutí synodu nakonec otevřela i cesta k prodeji.

Proč církev Kalich prodává?

Protože stojí o jeho rozvoj a toho dle zkušeností z minulých let není schopna dosáhnout vlastními silami. Nakladatelství má nyní možnost zařadit se do silné vydavatelské skupiny s kvalifikovaným vedením a čerpat benefity i zázemí a know-how s tím spojené.

Cestu k prodeji otevřelo rozhodnutí synodu, tedy nejvyššího shromáždění celé církve, už před několika lety. Jde o dlouhodobý proces, během něhož církev Kalich značně podporovala (subvencemi, dotacemi, odpouštěním dluhů, odkupem knih, zakázkami na výrobu publikací...) a hledala různé cesty, jak mu zajistit efektivní a dlouhodobě udržitelné samostatné fungování. Přesto kumulovaná ztráta za dobu restrukturalizace činí více než 700 tisíc korun.

Kdo bude nový majitel Kalicha?

Celý obchodní podíl ve společnosti církev prodává Jiřímu Michkovi, majiteli nakladatelství Argo a spolumajiteli sítě knihkupectví Kosmas. Osoba majitele byla pro prodej významná – přichází s vizí rozvoje, chce zachovat nakladatelství i knihkupectví a zabývá se tituly, které nejsou prvoplánově pouze bestsellery, dobře zná cílovou skupinu, pro kterou značka Kalich dosud fungovala a produkovala kvalitní literaturu.

Hospodaření roku 2021 sice neskončilo ve ztrátě – naopak zisk činil cca 1 mil. Kč – ale je v něm obsaženo mnoho skrytých problémů a mimořádných „podpůrných“ prvků. Tím největším je státní podpora v době mimořádných opatření proti šíření nemoci covid-19. Spolu s podporou ze strany ČCE dosahují tyto dotace téměř 950 tis. Kč.

Účetnictví rovněž zahrnuje neodepsané pohledávky za roky 2014–2017 a pohledávky po splatnosti za roky 2018–2020 v celkové výši cca 390 tis. Kč.

Knihkupectví i nakladatelství Kalich jsou dlouhodobě pro církev ztrátové i tím, že církev desítky let dotuje knihkupectví nízkým a zcela netržním nájemným. Je jasné, že provozovat knihkupectví v takovém rozsahu a na adrese v centru Prahy je vůči možnému zisku vždy ztrátové. Součástí ujednání s novým majitelem je proto snížená cena (oproti tržní hladině v centru Prahy) za nájem prostor knihkupectví. Tento vstřícný krok vnímá církev jako nutnou dotaci do udržení knihkupectví, což je prioritní.

Zmizí oblíbený knihkupecký krámk? Čtenáři mít obavu nemusejí

Navenek se toho však mnoho nemění. Církev bude své publikace vydávat dál. Spolupráce s Kalichem zůstane otevřená, nový majitel má o ni zájem. Díky robustní distribuční síti se vydávané knihy Kalicha dostanou pod novým majitelem do rukou dalších čtenářů. Jak knihkupectví, tak nakladatelství Kalich budou existovat i nadále.

Církev bude mít navíc větší svobodu v tom, kde která publikace vznikne. Už nyní se omezená část „církvní produkce“ vydává i v jiných „spřátelených“ nakladatelstvích – Eman, Mlín, Zdeněk Susa atd. Nově bude možné vydávat tam, kde se pro konkrétní typ publikace najdou ty nejlepší podmínky (kvalita produkce, distribuce, cena...).

Součástí smlouvy o prodeji je vytvoření ediční rady, kde má Českobratrská církev evangelická svého zástupce. Rada bude tvořit ediční plán. Počítá se např. i s vydáváním tradičních titulů, jako je Evangelický kalendář či Na každý den.

Nový majitel provozuje řadu značek a Kalich kupuje právě proto, aby rozšířil portfolio o specifickou literaturu, kterou pro své zákazníky Kalich dlouhodobě a tradičně produkuje.

Církev nově neponese rizika plynoucí z podnikání na tak komplikovaném a konkurencí nasyceném trhu, jako je publikování a prodej knih. Značka zůstane zachována stejně jako možnost promlouvat do edičního plánu. S nově nabytým zázemím a know-how se, jak doufáme, Kalich stane stabilnějším a konkurenceschopnějším.

Více informací k tématu naleznete na webu církve.

Jiří Hofman

EVANGELICKÁ AKADEMIE

Sudická škola v září přivítala první žáky

Nový projekt chce budovat laskavé a moderní prostředí

První část neuvěřitelného sudického příběhu končí úspěšně. Budova školy je zkolaudována a nic nebrání otevření další kapitoly, která bude ještě mnohem pestřejší. Po 160 letech se do malotřídky na návsi v Sudicích nedaleko Boskovic vrátila výuka. Stává se plnohodnotnou součástí rodiny škol Evangelické akademie.

Neuvěřitelný (pří)běh

Nápad se zrodil v okruhu členů a přátel evangelického sboru v Boskovicích. Zpočátku se děla mnohá setkání, promýšlení strategie a tvorba vizí. V červenci 2021 souhlasila synodní rada s návrhem boskovických, aby Sudice podaly žádost o registraci v rejstříku ministerstva školství, a staly se tak oficiální vzdělávací institucí.

Starý dům, který vznikl v polovině 19. století jako škola, v posledních letech využívala kaza-

telská stanice pro svůj provoz a budova sloužila jako místo pro nedělní bohoslužby nebo jako sociální bydlení. Dispoziční změny a úpravy pro provoz mateřské školky a školy musely být veliké.

V březnu letošního roku MŠMT schválilo podanou žádost a zapsalo Sudice jako oficiální církevní školu a školku. A od té chvíle se podařil obrovský kus práce. Do konce srpna totiž muselo být zkolaudováno – a to v situaci, ►

kdy udeřila inflace a ceny stavebních materiálů i jejich dostupnost zažívaly nebývalé turbulence.

Celé dílo od počátku řídili zkušení architekti Jana a Ondřej Syrovátkovi, o kterých boskovičtí tvrdí, že nebýt jich, zůstala by škola jen ve fázi snů a přání. „Jejich nasazení nám vyráží dech! Na začátku vypracovali návrh rekonstrukce, a když zjistili, jak jsme na tom s časem, vrhli se i do realizace. Bylo jim jasné, že nikdo jiný by si na to netroufl, a zároveň věděli, že díky svým zkušenostem takovou výzvu zvládnou,“ popisují zainteresovaní z okruhu boskovického evangelického sboru.

Míra angažovanosti všech zúčastněných skutečně dalece přesahuje zvyklosti běžně vídané u jiných podobných věcí. A tým manželů-architektů šel příkladem.

„Vypracovali plán, kterého se pevně drželi, Ondřej denně pracoval přímo na stavbě, Jana vyjednávala slevy u dodavatelů, a když bylo potřeba ubytovat partu sádrokartonářů, vzali si je k sobě domů. Sudická škola je odvážný projekt, nevyšlapaná cesta. A je nám velkou ctí, že se s námi na tu cestu vydali tak skvělí a obětaví lidé, jako Jana a Ondřej,“ děkují Boskovičtí.

Výjimečný charakter projektu přitáhl pozornost výjimečných lidí

Do historického objektu se v projekční fázi podařilo umístit potřebné třídy, dvě výdejny jídla i družinu. Architektonicky se tu snoubí atmosféra historické budovy s moderními prvky, potřebnými pro výuku a pro zdravý život v domě: dostatek denního světla, vyspělé technologie, dobré zázemí pro provoz školy, školky i pro odpočinek a práci dětí a pedagogů.

Stavební fáze si vyžádala více než šestimilionovou investici. Na financování se podílela obec Sudice, boskovický evangelický sbor, Česko-bratrská církev evangelická, dále různé granty a dotace, ale i prostředky zahraničních církví nebo tuzemských sbírek a darů jednotlivců. V on-line dárčovské kampani se podařilo vybrat

téměř 900 000 korun, převážně od soukromých dárců.

Poslední srpnový týden se uskutečnilo kolaudační řízení – hladce a bez připomínek. A poslední srpnovou neděli se konalo slavnostní otevření a požehnání. Na sudické návsi tedy opět stojí malotřídka rodinného typu s vlnitým prostředím, kde se budou moci pohodlně setkávat děti různého věku.

Projekt, na jehož začátku stála jedna nevyužívaná budova a nadšený tým ochotných lidí, se podařilo realizovat v rekordně krátkém čase. Napomohla tomu souhra okolností, které se sešly v jediném čase: Aktuální potřeby mladých rodin v Sudicích i okolí, výjimečné talenty a zkušenosti organizačního týmu, příklad brněnské základní školy Filipka, která poskytla metodickou oporu, i náklonnost obce a sboru.

Vzniklo tak výjimečné místo pro moderní výuku, které je provázáno s lokální komunitou a tradicí, s krajinou i přírodou. Už nyní se o výuku v této alternativní škole hlásí dost inspi-

rativních pedagogů a projekt je také od samého začátku vnímán jako ekumenický – jde o spolupráci místních aktivních křesťanů, evangelíků i katolíků.

„Chceme, aby ve škole bylo laskavé prostředí, kde se děti nebojí komunikovat a spolupracovat, což výrazně posílí jejich rozvoj. Menší počet dětí umožní individuální přístup i dostatečný prostor pro podporu jejich talentů,“ přibližují své plány organizátoři.

V mateřské škole se od září schází 15 předškolních dětí. Základní škola otevřela proza-

tím jednu třídu pro 24 dětí. V dalším roce se chystá otevření ještě druhé třídy, čímž venkovská malotřídka pokryje celý první stupeň.

Sudická škola v mnohém navazuje na skvělé zkušenosti brněnské základní školy Filipka, která si během několika málo let vybudovala skvělý kredit jak z hlediska poptávky rodičů, tak v úrovni vzdělávání a výukových metod. Právě po Filipce a pražské Bratrské škole se stala ta sudická třetí základní školou v rodině škol Evangelické akademie.

Jiří Hofman

TEOLOGICKÁ FAKULTA

Podzimní kurzy Evangelické teologické fakulty ve Strašicích a v Chotěboři

Na fakultě je vzácná pestrost, která podněcuje k dlouhým hovorům a k přemýšlení

V kamnech to zapraská. Když se místností roznese známá vůně dřeva a vzduch se trochu ohřeje, hned je trochu líp. Platilo to na obou pobytových kurzech, na které se také letos s nastupujícím podzimem vydali studenti Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze i se svými vyučujícími.

Studenti oboru Teologie křesťanských tradic se scházejí ve Strašicích k intenzivní výuce, která tvoří značnou část penza jinak večerního studia. Během jednoho společného týdne je čeká hodně práce, protože v průběhu semestru mají prezenční výuku převážně jen jednou týdně. Letos v září se tak v kurzech seznamovali třeba s úvodem do studia Bible, s liturgikou, systematikou, religionistikou, hermeneutikou nebo ekumenic-

kou ekleziologií. Kurz je ale samozřejmě také vzácnou příležitostí k rozhovorům, při nichž se noví kolegové seznamují s těmi, kdo přijíždějí už po několikáté. Nemohou chybět ani společné modlitby a bohoslužby, na jejichž přípravě se účastníci podílejí. Důraz na to, že se jedná o ekumenicky otevřené, ale přitom víru aktivně zakoušející společenství, je ostatně pro tento studijní program významný.

Zatímco ve Strašicích se spíše v komorním prostředí ochutnávalo z pestrého menu různých předmětů, početnější skupina kolegů napříč všemi ostatními obory ETF UK se setkala v údolí Doubravy nedaleko Chotěboře. Studenti evangelické teologie z nižších ročníků se soustředili na jazyky. V jídelně se objevovaly záhadné řecké nápisy, chodbami jedné z ubytoven se zase nesly hebrejské zpěvy. A kdo nebyl ponořen do cizí abecedy a neučil se zrovna ►

koncovky nebo kmeny, účastnil se semináře na téma „krize“ pod vedením Jiřího Mrázka a Karla Šimra. Seminář byl určen studentům sociální a pastorační práce, diakoniky, oboru teologie-spiritualita-etika a vyšším ročníkům evangelické teologie.

Společně jsme taky zpívali, povídali, koukali na film, chodili ven, modlili se a slavili večeri Páně. Nezapomenutelný byl jistě společenský večer s bájí o králi Hotútótónovi, s Romeem a Julií a s AZ kvízem. Ranními modlitbami nás provázel příběh o povolání Mojžíše a tematika stvoření, která se v tomto období (1. 9. – 4. 10.) připomíná napříč ekumenou. Večerní modlitby si připravili studenti sami.

Od poloviny týdne naštěstí přšelo, takže se i v Chotěboři zatopilo a už jsme si nemuseli o hořícím keři jen vyprávět. Bylo konečně možné hrát volejbal v blátě, sbírat houby a zažít krásu podzimního lesa a návratu do tepla.

Na naší fakultě se potkávají lidé z různých regionů, různého věku, různých církví i lidé mimo církev, někteří už mají zkušenosti ze zaměstnání nebo zajímavé zájmy. Je to vzácná pestrost, která se tu vždycky přirozeně vybarvuje a podněcuje k dlouhým hovorům a k přemýšlení. A to je teprve začátek, akademický rok je před námi.

Jana Hofmanová, studentská farářka na ETF UK

PŘÍLEŽITOSTI

Všechny „příležitosti“ nově na jednom místě

Evanglická církev je solidární. Myslí na ty, kdo potřebují v určité fázi života pomoc, ať už jsou to sbory, nebo jednotlivci. Zdrojem této solidarity jsou fondy plněné řadou zdrojů. Prvním zdrojem jsou sbírky pořádané sbory, druhým tzv. restituční náhrady od státu, třetí jsou

dary od zahraničních partnerů a zvláště si vážíme čtvrté skupiny, tedy individuálních dárců, kteří myslí na církev ve své závěti či jinak církev obdarovávají. Zde bychom mohli jmenovat stovky lidí. Rád bych všem výše zmíněným jménem církve srdečně poděkoval!

Nejnámější z vlastních církevních fondů jsou zřejmě fond Jeronýmovy jednoty a grantový program Diakonických a rozvojových projektů (DARP). Možností podpory sborů i jednotlivců je však daleko víc. Nejedná se jen o dary, ale i o půjčky, které jsou realizovány buď na základě žádostí, nebo skrze otevřená výběrová řízení. Právě znalost všech možností je základ transparentnosti, o kterou vedení církve usiluje.

Církev je také zaměstnavatel, který poskytuje zaměstnancům a často i klíčovým spolupracovníkům různé benefity – církevní mobilní síť, stravenky nebo pomoc v nouzi či třeba při nákupu automobilu.

Církev na úrovni ústředí také pomáhá se získáváním externích financí přes své projektové

oddělení. Sbory mohou využít při plánování větších, (zvláště) investičních akcí možnost dotací.

Poslední možnost jsou pravidelné i nepravidelné nabídky partnerských církví či organizací z ciziny na stáže, vzdělávání či reprezentování naší církve na konferencích. Jedná se o unikátní příležitost pro studenty, ale i dospělé, pro teology i laiky zakusit práci na jiných místech a něco se přiučit. K tomu všemu ale potřebujeme znát vaše znalosti a obdarování – a z nich pak vybrat vhodné kandidáty. Proto žádáme všechny zájemce o vyplnění krátkého dotazníku.

Přiznám se, že najít všechny možnosti podpory neumím ve spleti řádů a směrnic ani já ani leckdo z mých spolupracovníků. Pro rychlé hledání proto otvíráme webovou křížovátku všech evangelických „příležitostí“ na financování, podporu, stážování či zastupování církve na <https://prilezitosti.e-cirkev.cz/>. Nečekejte na webu ani jednu fotku, zato očekávejte aktuální seznam všeho „příležitostného“. V případě, že vám zde něco chybí, pište na mail Jiřího Hofmana – hofman@e-cirkev.cz a informaci doplníme.

Martin Balcar

OSOBNOSTI

Ten, který dával svoji moudrost najevo vlastním životem

Sto let od narození průkopníka dětské psychologie Zdeňka Matějčka (1922–2004)

Zdeněk Matějček se narodil v roce 1922 v Kladubech nad Labem v rodině ředitele hřebčína. Rodina bydlela v zámku, řediteli se tradičně říkalo milostpán, jeho ženě milostpaní a děti byly panské děti. Rodina ale vnímala toto výsadní postavení jako přítěž,

neboť oba rodiče byli založení demokratického. Děti (Zdeněk měl o dva roky mladšího bratra jménem Mirko) rovněž chtěly být jako ostatní, vyrovnat se jim a vysloužit si své postavení v dětské společnosti vlastním přičiněním. ►

Domácnost ředitele hřebčína byla velická – patřily k ní dvě služby, kancelářský sluha, zahradník, osobní kočí, k hřebčínu patřil les a myslivost a také dílny – „pro nás kluky to bylo místo kouzelné a učební“. Příležitost k učení v nejširším slova smyslu neposkytovaly jenom dílny, ale celý rozmanitý, barevný a na podněty bohatý život. Řečeno slovy J. A. Komenského pravá „dílna lidskosti“. A že z této dílny vyšel mistr, od něhož se mnoho lidí učilo a čerpá dodnes, by mohl svědčit mnohý z nás. Zdeněk Matějček měl od dětství rád sport, navzdory svému handicapu. Vzpomíná, že to byl pan farář Gustav Adolf Molnár z Trnávky, který chodil vyučovat náboženství do Kladrub, kdo upozornil rodiče, že jejich syn kulhá a že by s tím měli něco dělat. Do sboru v Trnávce rodina Matějčkova patřila a o velkých svátcích tam do kostela jezdila v parádním kočáře, taženém nejkrásnějšími bělouši v Evropě.

Z hřebčína k Baťovi

Školní vzdělávání nastoupil Zdeněk Matějček v jednotřídce v Kladrubech, kterou později označoval jako pedagogické sanatorium; do pátého ročníku přešel do Přelouče a poté do gymnázia v Pardubicích, což ovšem v obou případech představovalo bydlet mimo domov. Maturoval v době války v r. 1941 a pokračoval abiturientským kurzem. Následovalo přijetí do Zlína k Baťovi do vývozního oddělení. Obohacení z té doby popisuje takto: „Ničím v životě nemá člověk pohrdat a k dobrému může sloužit i to, co na to vůbec nevypadá.“ Zlínského času využil ke vzdělávání, přečetl mj. celou Bibli. Našel tam také dva vynikající kamarády, s nimiž mohl tu dobu sdílet. A společně se zaměřili na cizí řeči.

Období před koncem války a po ní bylo spojeno s nemocemi – Zdeněk přestál „přetěžký zánět plic a pohrudnice s následným rozsáhlým nálezem plicní tuberkulózy“ a také operaci nohy.

O směru svého vysokoškolského studia rozhodl ke konci gymnázia – měl rád literaturu

a „chtěl mít nějaké solidní zaměstnání, což by byl středoškolský profesor češtiny“. Nastoupil proto na Filosofickou fakultu UK, kde studoval češtinu a filosofii, jejíž součástí byla psychologie, a ta ho přitahovala. Bydlel s bratrem na Masarykově koleji. O bratrovi říká, že se stal a zůstal jeho nejbližším přítelem.

Průkopníkem z nouze

Když se na fakultě po únoru 1948 začalo mezi uchazeči o učitelství na středních školách tvrdě kádrovat, z učitelování sešlo a psychologie byla z nouze ctnost. Díky Bohu za tuto nouzi!

Od roku 1950 působil Zdeněk v Sociodiagnostického ústavu v Praze jako psycholog – učedník, vděčný za každé poučení. „Toho se mi dostávalo s noblesou a psychologickým taktem.“ Za jednoho z mistrů pokládal i Josefa Langmeiera, svého přítele a budoucího spoluautora. Odtud poučení, kterého se později dostávalo rodičům dětí, které vyšetřoval: Více záleží na tom, s kým budou dělat, než co budou dělat. Zdůrazňoval rovněž důležitost pochvaly, a nehlásal to pouze teoreticky, uměl ji i použít. Vzpomínám, jak mě dojalo, když mi v jednom dopise napsal, že se v poslední době často vrací k mé přednášce o manželství.

V roce 1951 se v evangelickém kostele u Klimenta v Praze oženil a rodina byla postupně obdařena třemi dětmi – Jarmilou, Janou a Zdeňkem – a posléze i vnoučaty. Rodina pro něho byla přední hodnotou, zdůrazňoval, že základ rodiny nejsou děti, ale manželský pár, a že to má být místo bezpečí a jistoty.

Na poli dětské psychologie se Zdeněk Matějček zasloužil o posun a prohloubení poznání v mnoha oblastech, byť sám o sobě prohlašuje, že nikdy iniciativně s ničím objevným nepřišel, že ho vždycky k tomu, co za něco stálo, někdo jiný pozval, on u toho zůstal a dost věrně oné myšlenky nebo problému sloužil. K psychické deprivaci stejně jako k dyslexii ho přizval J. Langmeier, k problematice nechtěných dětí Zdeněk Dytrych, do SOS vesniček Jiří Dunovský etc.

Děti bez lásky

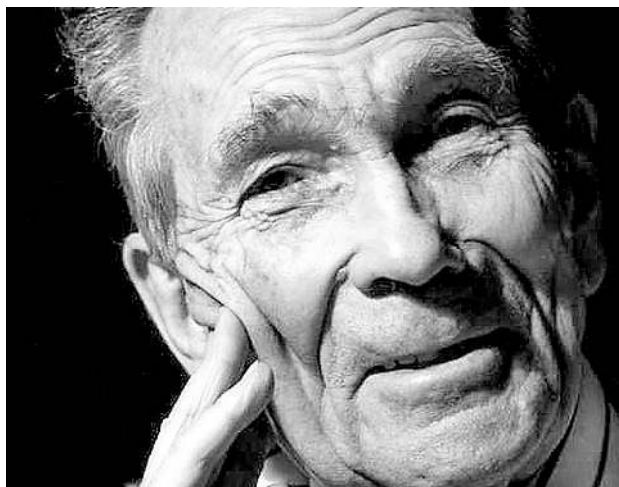
Skutečně průlomovou událostí se stalo v roce 1963 vydání knížky *Psychická deprivace v dětství*. „Veškerá teorie byla dílem J. Langmeiera, mně připadlo zpracování zkušeností z dětských domovů,“ prohlásil Zdeněk skromně. Knížce se dostalo uznání i v cizině, především ale u nás ovlivnila koncepci zákona o rodině, který vstoupil v platnost v roce 1965. Přispěl také film *Děti bez lásky* a dle Zdeňka Matějčka především odvážný článek tehdejší novinářky a pozdější psychoterapeutky Heleny Klímové *Jako míšeňské jablíčko*; bylo to tažení za rehabilitaci rodiny a její obranu proti komunistické doktríně. Dosud snad držíme světové prvenství v délce a podmínkách mateřské (nyní rodičovské) dovolené!

Dodnes se mi vybavuje hlas Zdeňka Matějčka, když se ohlašoval v telefonu: „Tady Matějček.“ Znělo to jako pozvání k setkání a bralo to vítr z plachet strachu z autority. Poprvé jsem se s ním setkala, když jsem začala mít psychické potíže při přechodu z venkovské základní školy na gymnázium do města, které pro mě mělo punc politické moci a ohrožení. Později už coby studentka psychologie v tehdejším Kabinetu psychologie IPVZ v Thomayerově nemocnici v Praze-Krči, který vedl J. Langmeier a kde Zdeněk Matějček pracoval. Bylo to vlastně evangelické pracoviště, kde kromě dalších psychologů zvůňných jmen působily i sociální pracovnice.

Zdeňka Matějčka jsem vnímala jako člověka nesmírně laskavého a skromného, s vlídným úsměvem, ale trápení žádného člověka mu nebylo lhostejné. Jeho jméno se stalo ve společnosti známým a spojovaným s psychologií – vědním oborem do té doby pramálo známým, kterému Zdeněk dělal tu nejlepší reklamu. Vzpomínám si, že jsme se s kolegyněmi zaštiťovaly

jeho jménem, když jsme chtěly prosadit tzv. psychologický přístup k hospitalizovaným dětem v tehdejší dětské léčebně na Košumberku.

Zdeněk Matějček přednášel v nespočtu evangelických sborů a obracelo se na něj mnoho lidí z církve v situaci těžkosti a úzkosti. Jako on sám, tak i jeho víra byla neokázalá a svědčily o ní jeho skutky. Patřil s rodinou do sboru ve Vršovicích, kam chodila i moje milovaná tetička Boženka. Když jsem se jí na něho jednou zeptala, odvětila: „Martičko, doktor Matějček – s ním bych šla na kraj světa!“

Zdeněk Matějček

„Člověk svým životem dává svou moudrost najevo, ani o tom sám neví. To je to, co nehlásá, nevykřikuje, nepublikuje – vědí o tom jen ti blízcí a nejbližší,“ jsou slova Zdeňka Matějčka. Já bych si dovolila připojit, že ta moudrost působí na všechny lidi, kdo se se Zdeňkem Matějčkem a jeho dílem setkali a budou setkávat i v jeho knížkách.

mezititulky redakční

Marta Kovářová, foto: wikisofia.com

Spolu až do konce

Proč v domově pro seniory zavedli paliativní péči, i když jako součást Diakonie Valašské Meziříčí mají za rohem hospic

Seniorům domova se zvláštním režimem neslouží krátkodobá paměť, bojují s četnými nemocemi, ale jak říká vedoucí domova Marie Jurošková, jsou pořád vitální. I když jim je v průměru kolem osmdesáti, stále musí něco dělat. „Naše generace už asi bude jiná, ale oni moc nevědí, co je relaxace,“ vysvětluje paní Marie.

Relaxační místnost v domově nepatří k nejnavštěvovanějším, někteří se jí prý dokonce i bojí. Aby také ne, když celý život jenom pracovali: přes den v různých podnicích a továrnách, odpoledne ve vlastních domech a na zahradách. Jsme zkrátka na Valašsku.

Takže i v seniorském domově se většina z nich činí. Vaří a pečou, také suší ovoce a loupají ořechy. A přitom se vypráví. Senioři se vracejí do svého mládí a vzpomínají. Na rozdíl od krátkodobé paměti ta dlouhodobá se jim oživuje pozoruhodně.

Od jara do podzimu tráví spoustu času venku. Plejí vyvýšené záhony, zametají a rádi zpívají s harmonikářem lidové písničky. Třiaosmdesátiletý pan Šrámek přichází s harmonikou třikrát týdně.

Než zhasne svíčka

Není to pouhá fráze, že senioři jsou ve valašsko-meziříčské Diakonii jako doma. Často už nerozpoznávají svoje děti a vnoučky, když přijedou na návštěvu. Jediné tváře, které si především pamatují, jsou tváře zdravotních sester a pečo-

vatelek, které vidají každodenně. „My jsme teď také jejich blízcí,“ komentuje to Marie Jurošková. „V jistém smyslu dohromady vytváříme rodinu.“

Právě vědomí těchto „rodinných vazeb“ vedlo Marii Juroškovou a její tým k odvážnému kroku: rozšířit služby v domově o paliativní péči. Domov sice má na dohled špičkový hospic, také součástí Diakonie, dlouhodobější změna prostředí bývá však pro lidi s demencí či Alzheimerovou chorobou nesmírně náročná, téměř

devastující. A takovou změnu by mohl představit i přesun do hospice. To je však spíše teoretická úvaha. V praxi totiž klienti domova umírali většinou v nemocnici.

Dohořívající svíčka, k té se někdy přirovnává závěr života. „A my téměř před sfouknutím té svíčky jsme byli povinni volat záchranku,“ popisuje Marie Jurošková. Závěr života často provázají závažné zdravotní komplikace. Domov jako sociální, tedy nikoliv zdravotnické zařízení nebyl podle zákona oprávněn zdravotní komplikace řešit. „O někoho se pět, deset, 15 let staráte, a když se to má uzavřít, tak ho odvezou. Nevíte, jestli vůbec přežije cestu, a když ji přežije, tak někde, kde vůbec nikoho nezná, umře,“ dodává paní Marie.

Jakkoliv by Diakonie Valašské Meziříčí zaváděla paliativní péči v domově pro seniory i bez zvláštní podpory, velmi pomohlo zařazení do projektu „Spolu až do konce“ z dílny Centra paliativní péče.

Možnost volby

Jeden z klientů domova byl relativně mladý, 73 roků. Náruživě kouřil. Jak už to u kuřáků bývá, kolabovalo mu prokrvení dolních končetin, jedna z nohou odumírala. Zachránit se nedala, v úvahu připadala jediné amputace. Pokud by se vydařila a pacient by přežil – což při jeho stavu vůbec nebylo jisté – byl by dlouhodobě upoután na lůžko.

Dokud domov ve Valašském Meziříčí nezačal paliativní péči, jiný postup by ani nebyl možný. Teď měl ale tříasedmdesátiletý klient na výběr. Lékařka s atestací z paliativní medicíny, se kterou domov nově spolupracuje, pánovi vysvětlila, co ho v případě souhlasu i nesouhlasu s amputací čeká. Tu muž rozhodně odmítl. Znamenalo to, že končí snahy o záchranu jeho života za každou cenu. Nastoupila péče o to, aby

závěr života prožil pán v klidu a obklopen „těmi svými“. S postupem byli informováni příbuzní, kteří souhlasili.

Proti bolestem dostával pán analgetika, postiženou nohu mu pracovnice domova pravidelně převazovaly. Pokud to jenom trochu šlo, trávil čas na vozíku v zahradě a pečovatelky se staraly o to, aby mu bylo co nejlépe. Největší radost měl z čepovaného piva, dovezeného z nedaleké hospody. Nedoufal, že ho ještě někdy ochutná. A pak se jednou ráno neprobudil. „Zemřel na sepsi,“ vzpomíná Marie Jurošková. „Ale netrपěl, byl veselý, šťastný. Byl tu s námi. Kdyby mu tu nohu amputovali, zůstal by ležet, měl by proleženiny, tomu nikdy stoprocentně nezabráníte, zvlášť při takovém zdravotním stavu. Tak co je lepší?“

Mírnit bolest

Při společném rozhodování, jak k nemocem klientů přistupovat, je přitom vedle vůle samotného klienta a jeho rodiny důležitý ohled právě na budoucí kvalitu života. Paliativní péče v domově neznamená odmítat nemocnici za každou cenu. Znamená rozšířit služby pro ty případy, kdy už záchrana života výhledově ztrácí smysl a smysl má naopak chystat důstojné rozloučení, do něhož jsou zahrnuti i příbuzní. Ti mohou být se svými blízkými zvláště v jejich posledních chvílích v kteroukoliv denní nebo noční dobu; domov tomu uzpůsobil své prostory. Pro pozůstalé pořádá domov také zjara a na podzim vzpomínková setkání, i s fotografiemi zemřelých. „Já vím, že to bude znít zvláště, ale přesto to řeknu: U nás je teď umírání fakt pěkné,“ uzavírá Marie Jurošková.

Ze 42 klientů domova jich bylo v době vzniku tohoto článku v paliativní péči šest. Dva z nich leželi, odcházeli přirozenou cestou ze života. Čtyři byli stále aktivní. Dostávali analgetika mírnící bolesti, způsobené postupující nemocí.

Adam Šůra

DUCHOVNÍ MAJÁKY

A nelze vás nemilovat, vás, posvátná znamení v krajině

Duchovní symboly soustřeďují naši pozornost na to, co nás přesahuje

Posvátná znamení, rozesetá v krajině, jsou duchovním místopisem, kronikou lidských osudů, trvalými dopisy člověka k tomu, kdo ho převyšuje a kdo má moc, ochotu a hlavně lásku ho vyslyšet v jeho volání. Nedivím se, že mnozí lidé viděli v některém z posvátných znamení, ať už šlo o horu, skálu, strom, stavbu, chrám, jedinečný přírodní útvar, nebo kříž, *axis mundi* – osu světa, která právě v tom místě tajuplně spojuje nebe se zemí a s podsvětím.

Naprostá většina posvátných znamení v krajině stojí na místech, o nichž už dějinná paměť nedovede obvykle říci nic detailního. V evropském prostředí stojí některé posvátné stavby, boží muka, kapličky, kříže a zavěšené obrázky Pána Ježíše, Panny Marie nebo svatých tam, kde kdysi stávala pohanská bojiště. Městská i venkovská Itálie by mohla vyprávět. Jindy je takové posvátné znamení umístěno v samém srdci krajiny, kam se z důvodu nám neznámého, jako do středu galaxie, soustřeďují kroky putujícího člověka, ale také zvířat a paprsků slunce. Jakoby tisícera boží muka stála ve středu pomyslného přírodního amfiteátru, ohrazeného nikoliv hradbami, ale touhami, prosbami a modlitbami lidí, kteří právě tady prožívají něco, co je přesahuje.

Záchytné body

Minout takový, i kdyby sebemenší duchovní maják v krajině bez povšimnutí není snadné. Jazyk a řeč posvátných znamení bývají naštěstí univerzální. S tím někdy kontrastuje současná, leckdy upřímná, ale v tvůrčím přístupu amatérská obnova, když někdo třeba do výklenkové

kaplička sv. Anny

kapličky sv. Anny, která zůstala po tisícovém vykradení prázdná, instaluje v dobré víře sádrový betlém, sošku Buddhy, dvacet osm andílků, šest Panen Marií Lurdských a tři nebo čtyři slony pro štěstí. Fluidní spiritualita moderního člověka někde na čas vytlačí křesťanský charakter leccakého posvátného znamení. Pokud

ale Bůh chce, aby právě sem putovali ti, kteří by se s ním v pravý čas a na správném místě měli potkat, oslaví své jméno i na místech, kde bychom to možná už ani nečekali.

Vzpomínám si ze svého dětství právě na kapličku sv. Anny, postavenou vedle dnes 300 let staré lípy. Kolem této kapličky procházela po staletí vojska a udály se tu i různé tragédie. Trahuje se, že někde v okolí je zakopán poklad, čemuž bych i docela věřil, protože o kilometr západně dál je v lese skryt překrásný, lidské srdce doslova přitahující skalní obraz sv. Vojtěcha, který tudy měl procházet na své cestě do Říma. A měl by ukrývat těch pokladů ještě víc. Trvalo devět let mého dětství, než přišel rok 1989. Do té doby sloužila často vyloupená a otevřená kaplička jako příležitostná toaleta pro kolemjdoucí; i pro vojáky z nedaleké vojenské posádky. Vždycky se ale našel někdo z blízké vsi, který zas a znovu kapličku vyčistil, a nakolik to bylo v jeho silách, vybilil, a tedy, jak říkal a dělal herec Josef Kemr, „nalíčil“. Přišly lepší časy. O malý svatostánek se začala starat obec. Místo na mírném kopci se stalo vyhledávanou vyhlídkou, která zve k posezení. Kaplička zamčená na klíč už nemusí snášet to, co před lety. Jen nepořádek výletníků, který někdy připomíná noční ulice megapolí, ukazuje, že ani tak nádherné a silné posvátné znamení s kapličkou, s lípou a s křížem neumí proměnit lidská srdce jako mávnutím kouzelného proutku z pohádky.

Znamení dneška

Jaká by asi měla být posvátná znamení dneška, abychom pořád nemuseli vyhlížet sto až několik set let zpátky do časů našich pra-pra-prapředků? Kde jsou a jaká jsou posvátná znamení dnešního post-kdovíjakého člověka? Znamení toho, v co nebo v koho věří? Znamení jeho očekávání, idejí, představ, nadějí a snů? Jsme povoláni, nebo nám nic jiného ani nezbyvá než opravovat kříže, boží muky, kaple, kapličky, obrazy, křížové cesty a nápisy minulých věků? Anebo někde kolem nás jsou – jako v nějakém utajeném mikrosvětě – dosud nevi-

ditelně zářící znamení naděje, té mé, té tvojí, té vaší?

Z hlediska umělecké a duchovní tvůrčí energie bychom takových posvátných znamení mohli mít v každém kraji tisíce. Umělců, výtvarníků, tvůrců tu stále žije dost a jejich dílo rozhodně mluví univerzálním, srozumitelným jazykem pro našince i pro člověka třeba z jižních zemí. Kdo ví, možná že doba vnějších znamení (ne, nemluvím o posprejovaných zdech čmáranicemi a klikyháky), jimiž se člověk k něčemu hlásil, zavazoval, skrze která se cítil být blíž tomu, jehož měl nosit ve svém srdci a ve svých skutcích, pomínula. Možná už dílem zase žijeme v době novopohanské, která si potrpí na úplně jiné symboly, vzorce, jazyk, řeč, barvy, styly, způsoby komunikace. Možná se nějaká nová posvátná znamení už dávno objevila v internetovém prostoru, kde dneska celá řada lidí trvale žije a hledá přátelství, vztahy a štěstí.

Posvátná znamení v krajině jsou bezpochyby nadána jednou velkou výhodou. Soustřeďují naši pozornost na to, co nás přesahuje. A je to dobře, protože ve společnosti, která dovedla do extrému kult osobnosti, libující si v instagramovém a tiktokovém světě dokonalých fotografií a videí, je těch znamení, která odkazují mimo sebe, za sebe a nad sebe, čím dál méně. Boží muka s křížem, protkaná pavučinami a opršená stovkou podzimů a zim, si nepotřebuje na nic ►

hrát. Zásahy různých zlepšovatelů v podobě přístřešků, zlatých nátěrů, vysvětlujících cedulí a záhonků jsou skoro vždycky ke škodě věci. Tahle místa po nás chtějí úplně něco jiného. Abychom přišli, protože chceme přijít. Abychom je na svých cestách objevili. Abychom věděli anebo alespoň tušili, že nejde o nějaké ezotericky silné místo, plné všelijakých energií, ale o památku na konkrétní lidský příběh, na člověka s tíhou starostí, bolesti a utrpení, na člověka, který tu vystavěl právě tohle *symbolon*, a to díky tomu, jenž je tvůrcem a Pánem toho největšího příběhu ze všech – kdy se Bůh rozhodl vtělit do lidského těla a otevřít člověku cestu do věčnosti.

Znamení srdce

Naše *axis mundi* – osa světa prochází dřevem kříže, na kterém zemřel náš Pán. Nesejde na tom, kde se tahle osa nachází a kolik jich na téhle planetě je. Někomu ta osa prochází křížem růžence, který nosí po kapsách a modlí se jím za sebe, za druhé a za svět. Někdo ji má na dohled

svého domu, u božích muk za vsí, kam vždycky rád přinese květiny. Někdo vidí osu světa třeba na hranici české a bavorské Šumavy, kde už kostel dávno nestojí a odkud byli po válce vyhnáni lidé, kteří tu žili ve smíšených manželstvích od nepaměti. Někdo má tu svoji *axis mundi* na druhém konci světa, kam se stůj co stůj musí aspoň jednou za čas vypravit, aby se jí dotkl a aby na další měsíce a léta pookřál.

Všechno, na co křesťanské posvátné znamení v krajině odkazuje, bychom měli mít – alespoň po troškách – sami v sobě. Vždycky pak půjde o setkání, v němž není třeba říkat mnoho slov. Tady jsem a nemohu jinak, Bože. Ať dokážu znamení a doteky tvé lásky a milosrdenství nést mezi lidmi právě tak, jak to umí kříž nebo mariánský obraz na konci cesty nad souvratí.

Zdeněk A. Eminger, foto: autor/V. Zikmund

Zdeněk E. Eminger, teolog vycházející z katolicky orientovaného prostředí, inspirovaný českým evangelickým porozuměním, mezititulky redakční

GENIUS LOCI

S románovými hrdinkami mě spojuje potřeba prožít s nimi jejich příběh

Se spisovatelkou Kateřinou Tučkovou o síle míst i skutečných lidských osudů

Kateřina Tučková je jedna z nejúspěšnějších současných českých autorek. Hlavními postavami jejích románů bývají zpravidla ženské hrdinky, které čelí nelehkým a často tragickým osudům. Fikční svět svých románů Tučková komponuje kolem skutečných událostí či historických postav. Čerpá přitom i z nejrůznějších archivních materiálů a dalších historických

artefaktů, čímž knihy získávají jedinečný punc autenticity. O přízni čtenářů i odborného publika svědčí i to, že za své předešlé romány získala již dvě ceny Magnesia Litera. Její nejnovější román, téměř sedmisetstránková *Bílá Voda*, vyšel letos na jaře a zdá se, že zřejmě půjde opět o knižní událost roku. Tentokrát se Tučková vydává do církevního

prostředí, konkrétně do ženského kláštera v česko-polském pohraničí. Právě neobvyklé a často tajemné prostory, v nichž se příběhy odehrávají, poutají pozornost. Kde pro ně autorka čerpá inspiraci? A jak jsou v literárních dílech důležité? Nejen o síle (literárních) míst či spisovatelčině knižní novince jsme v následujícím rozhovoru hovořily.

Jste známá tím, že před samotným psaním věnujete dlouhý čas přípravám a rešerším, čerpáte z autentických dokumentů. Patří k tomu i návštěva „románových“ lokací? Pokud ano, proč je to pro vás důležité? Snažíte se spíš pojmut vizuální a estetickou tvář místa, anebo spíš nasáváte genia loci?

Na místa, kde se mé příběhy odehrávají, jezdím většinou až ve chvíli, kdy si už jsem jistá, že se daným tématem budu zabývat. V hlavě se mi rodí postavy, vznikají mezi nimi vztahy, mám představu o konfliktech, kterými je chystám provést. V takovém okamžiku pak potřebuju prozkoumat i prostředí, v němž se příběh odehrává, abych se k němu mohla při osamělé práci u počítače vracet v představách. Vybavují se mi pak detaily – krajinné prvky, momenty z různých fází dne nebo třeba vůně, které text obohacují. Při návštěvě toho místa se také vždycky dozvím něco nového a čím více je poznávám, tím víc pak ovlivňuje příběh. Považuji to zkrátka za nutnost, která procesu psaní významně prospívá.

Místa vašich románů jsou často periferie, místa, kde se stýkají hranice dvou světů: ať je to česko-německé Brno, něco mezi nebem a zemí v Žitkové anebo klášterní klauzura, která doslova odděluje řádové sestry od světského života. Ve *Vyhnání Gerty Schnirch* jde dokonce o doslovné hranice. Trochu se mi ale zdá, že vám nejde tolik o geografii, jako spíše

o intenzitu příběhů, které se s takovými transgresivními místy pojí...

Ano, primární je rozhodně podstata příběhu. Neobvyklý charakter míst, na něž jsem narazila, je spíš bonus. Na druhou stranu – když se pořádně díváme, není žádné místo obyčejné. Do každého se dá zasadit děj románu.

Váš nejnovější román *Bílá Voda* se odehrává na Jesenicku, v bývalém ženském klášteře, ležícím na hranicích s Polskem. Proč jste si vybrala právě toto místo a jak jste na ně vlastně narazila? Tzv. internačních táborů pro řádové sestry bylo přece víc...

Do Bílé Vody jsem se vypravila, protože jsem se dočetla o místním muzeu, zabývajícím se problematikou internace. Takže jsem tam vlastně vyrazila pro informace. Ale samotné místo – zejména místní hřbitov, kde je pohřbeno přes sedm stovek řeholnic – na mě natolik zapůsobilo, že se mi v něm postavy v myšlenkách samy zabydly. A nakonec pro mě bylo tak důležité, že jsem po něm pojmenovala celou knihu. Ne vše, co se v románu odehrává, se stalo (natož ►

v Bílé Vodě) – přece jen jde o částečně fiktivní příběh. Ale k mnohému, co je v knize popsáno, jsem našla podnět právě v této malé, pohraniční obci.

V knize se hovoří o poutním místě Mariahilf, které je ztotožněno s horou nad bělovodským klášteřem, reálně se však nachází ve Zlatých Horách asi o 50 km jižněji. Proč jste se rozhodla v románu tato dvě místa propojit? Přidává poutní místo Bílé Vodě nějaký důležitý rozměr?

Skutečné poutní místo Mariahilf jsem do románové Bílé Vody přenesla hlavně z praktických důvodů – nechtěla jsem čtenáři kazit zážitek tím, že bych popisovala dvě od sebe vzdálená místa, to by výrazně narušilo strukturu příběhu. Příhodnější v tomto případě bylo vybudovat románovou Bílou Vodu, nad kterou se nachází vrch s místem zjevení Panny Marie, a to, co se od skutečnosti liší, vysvětlit v poznámce v závěru knihy. Takových věcí bylo ostatně víc. A jestli bylo možné popsat osudy internace řeholnic bez toho, aniž by se poblíž kláštera nacházelo poutní místo? Určitě ano, ale to by už nebyl román. Poutní místo se záračnou mariánskou sochou totiž umožňuje vybudovat situace, které čtenáře odpoutají od reality a vtáhnou přímo do světa fantazie.

Jak dlouho jste na Bílé Vodě pracovala? Kde jste čerpala informace ke svým rešerším? Bylo komplikované rozplést příběh komunisty vydrancovaného kláštera a perzekuce řeholnic?

Trvalo to celých dlouhých deset let, během kterých vznikly dvě nevydařené verze románu. Teprve v té třetí se mi podařilo všechno, co jsem k tématu nashromáždila v archivech nebo při četbě memoárů či různých odborných knih, zřetězit do příběhu. Komplikované nebylo ani tak rozplést osudy kláštera – o „Akci Ř“ i o moravské podzemní církvi dnes existuje množství dostupných materiálů. Nejhorší bylo

naopak splést všechny ty informace, všechny časové a vypravěčské linky do románového příběhu.

V jednom z rozhovorů jste řekla, že ženské hrdinky volíte i proto, že jsou mnohdy přehlíženy. Prostřednictvím svých románů připomínáte jejich (polo)zapomenuté osudy. Pozorujete nerovnou pozici žen i v církevním prostředí?

Mám zkušenost s katolickou církví. Jsem pokřtěná katolička, po rozchodu svých rodičů jsem ale vyrůstala v ateistickém prostředí. Teprve jako dospělá jsem se chtěla vrátit a přezkoumat duchovní zázemí, ze kterého jsem vzešla. Ale při pohledu na plně mužskou hierarchii jsem narazila na nekomfortní pocit, že jakožto žena nejsem pro chod církve dost důležitá – ženy nemohou přijmout svěcení, tím pádem nemají přístup do vyšších funkcí, a nemohou se tak podílet na směřování církve. Role pasivní příjemkyně mi není příjemná, ba dokonce mě odpuzuje. Cítím se v ní bezmocná, což nesnáším. V tomto smyslu pro mě katolická církev zůstává institucí, v níž se nerovnost žen zakonzervovala, a nevypadá to, že by k přehodnocení mělo v brzké době dojít.

Máte sama nějaké místo, které má pro vás speciální význam? Které vás nějak „přitahuje“? A čím?

Domov. Přestože už řadu let žiju v Praze, mým domovem je pořád Brno.

**Proměnila práce na románu
a procházení archivních dokumentů
nějak váš pohled na církev/církve?
A pokud ano – v jakém smyslu?**

Nenazvala bych to proměnou pohledu, spíš jsem si skrze příběhy, na které jsem narazila, rozšířila znalosti. Některé nálezy mě překvapily, jiné mi potvrdily, co jsem si myslela už dřív. Proměna pohledu spočívala spíš v osobní zkušenosti s katolickou církví, o níž jsem mluvila před chvílí, čili v ujasnění, že mi v instituci, která nezohledňuje proměněné postavení ženy v 21. století, není dobře.

**Postavy vašich románů, především
ženské protagonistky, čelí nelehkým
osudům a jsou vystavovány složitým
situacím. Ty mají přitom reálný
historický základ. Představujete si někdy
samu sebe na jejich místě i s tím, jak
byste v dané situaci dokázala „obstát“?**

Ano, to je pro mě důležitý moment. Moje hrdinky jsou mi často osobnostně vzdáleny, ale to, co mě s nimi spojuje, je určitě potřeba prožít s nimi jejich příběh. Pochopit, co se jim přihodilo, proč se to stalo a zda by tomu šlo zabránit. A také si při psaní kladu otázku, co bych dělala já, jak bych se zachovala. Poprvé se mi to přihodilo, když jsem v místě, kam jsem se nastěhovala, našla příběh románové Gerty Schnirch – jednadvacetileté dívky z česko-německé rodiny, která skončila v odsunu se svým půlročním dítětem. Tehdy jsem byla stejně stará, i mně bylo zhruba jednadvacet. A připadalo mi, že v takovém věku přece mladá matka nemůže platit daň z válečného konfliktu, na kterém se vzhledem ke svému věku nestačila nijak podílet. Ta nespravedlnost mi nešla z hlavy a držela mě celé tři roky, co jsem na knize pracovala. A pak se mi to v různých podobách stávalo i u dalších knih. Vždycky jsem měla potřebu převyprávěním příběhu napravit bezpráví nebo nějakou křivdu, právě tohle mi často dodávalo energii pokoušet se ty hory vyřešeršovaného materiálu zkrátit do příběhu.

**V některém z rozhovorů jste se svěřila,
že jste byla pokřtěna v katolické církvi.
Odráží se to nějak ve vaší tvorbě?
Myslíte, že obdobný potenciál mohla mít
i nějaká událost z evangelického
(nekatolického) prostředí?**

Myslím, že až do Bílé Vody neměla tato skutečnost na mou literární práci žádný vliv. Pak ale přišel střední věk, přehodnocování životních postojů a potřeba osahat si svoje duchovní zázemí, a najednou byla má raná zkušenost s katolickou církví klíčová. Nevím, jak by se odvíjel můj profesní život, kdybych byla pokřtěna v některé z evangelických církví. Přemýšlet nad „kdyby“ je vždycky osidné. Nicméně obecně bych řekla, že žádné prostředí není tak málo zajímavé, aby se v něm nedal najít námět na román.

připravila Adéla Rozbořilová,

foto: David Konečný

Zázraky hluboko za zraky

Lékař léčí, ale Bůh uzdravuje

Už dávno bývá zvykem považovat zázraky za nesmysl anebo je uměle vysvětlovat domněnkami o tom, že jsou odvozeny z přírodních úkazů. Píše se, že Ježíš chodil po vodě (Mk 6,48–49), ale jakýsi americký profesor vám řekne, že chodil po ledu, což je přece také voda. Téma zázraků prostě znepokojuje, ale to je mu vlastně odedávna vlastní – a kdo chce znepokojení ze sebe rychle setřást, potřebuje snadné vysvětlení.

V Bibli čteme o rozmanitých zázracích, a přitom jsme odkázáni na to, jak tyto zprávy dovedeme vykládat. Neodvažujeme se je z Bible vyškrtnout, ale kdyby se nás někdo zeptal, zda se opravdu staly, dostaneme se do rozpaků a řekneme si například: Asi se nestaly, nebo se staly trochu jinak, než jak jsou popsány, ale copak Bible lže?

To je ale jen jedna z nesnází, které nám příběhy o zázracích chystají. Proto nyní vyjděme z příběhu, v němž Ježíš dominuje nad temnou mocí – jako kdyby se zjevoval podobně jako později po svém vzkříšení – a říká svým žákům: „Vzchopte se, já jsem to, nebojte se.“ (Mt 14,27) Máme tak před sebou obraz, z něhož vyplývá výzva vyvodit z víry odvahu k překonání slabého či chybného mínění o sobě a podniknout jinak nepředstavitelné kroky. Za různých situací zní tato výzva různě, a proto příběh není od toho, aby jej někdo prakticky kopíroval. Zda je fyzicky možné, či nemožné chodit po vodě, o tom tu nerozhodujeme. Hlavně se ptáme a čteme – a přitom vidíme, že vzkříšení ukázalo v perspektivě evangelisty Marka na svět jako na místo pro zázraky...

Jiná nesnáz spočívá pak v tom, že zprávy o zázracích jsou různého druhu – vždyť rány egyptské působí jako přírodní katastrofy, zatímco Eliášovo nebo Ježíšovo uzdravování působí tak, že se s určitým jedincem něco děje. Obojí bychom tedy neměli směšovat, a tak se věnujme nyní druhému druhu zázraků. Protože i z českých luhů a hájů víme o léčitelích, nemusíme léčitelství považovat za nesmysl, ačkoli podvodní léčitelé a smyšlená zázračná uzdravení taky existují. Za léčitele můžeme označit toho, kdo dokáže s přírodní skutečností nakládat neobvyklým způsobem, a ne vždy to musí sám označovat jako zázrak. Proto také se rozšířil pojem „alternativní medicína“. Koneckonců i Ježíš vystupoval jako léčitel, nadaný zvláštní mentální silou. Jak víme, chtěl tak lidem pomáhat a také je nechat zakusit, jak blízko je království Boží. Zázračná uzdravení můžeme pak sledovat od biblických časů do současnosti (a také mimo oblast judaismu a křesťanství, ale to ponechme stranou). V Evangelii podle Jana Ježíš nepřátelům namítá, že činí skutky svého Otce, aby mu věřili (10,37 n.). Tedy zázraky jako znamení, která mají jejich svědky odklonit od vlastního mínění k vůli Boží.

Pokud přitom někdo pokládá určité uzdravení za zázračné, pokud si to vyloženě „nevymyslel“, může to mít svůj důvod. Jednak to je ukotveno v jeho osobní zkušenosti, kterou si může vykládat různě, ale nemůže ji popřít. Dále pak to ale svědčí o tom, že vlastní zdroj uzdravení spojuje s tajemstvím. Po staletí již se ale zázraky považují za domnělé události, které porušují přírodní zákony. Copak lze zákony porušovat? Mohli bychom si sice z křesťanského pohledu říci, že když Bůh stanovil přírodní zákony, proč by je nemohl sám překra-

čovat... To by však potřebovalo zvláštní úvahu, protože jsou na světě různé věci, které se přírodním zákonitostí vymykají, a jak je všechny pojmenovat a vyložit?

Z přírodních zákonitostí se například vymyká svoboda, a tím pádem i myšlení, jež je proces spíše duchovní než třeba chemický. Vždyť už na počátku knihy Exodus se líčí dar svobody jako zázrak, a vyprávění se pak nabízí lidským úvahám až dodnes. Prostě svoboda jako Boží myšlenka, která vstoupila do lidské otrocké reality a v ní se začala uskutečňovat. Něco takového si zasloužilo vylíčit v zázračném koloritu. Dodnes pak svoboda dovoluje myšlení, aby se vůbec hýbalo, aby hýbalo i vnější skutečností, a také aby se rozhlíželo po tom, co je známé, i po tom, co je neznámé. A také mimo imperativy přírodních zákonů.

Přitom si můžeme všimnout jedné velké pozoruhodnosti, že totiž nejen lidské osobnosti jsou jedinečné, ale jedinečné jsou i krupěje, stébla trávy nebo vločky. To, že 1 rovná se 1, platí jen v aritmetice. Ale žádná událost není zcela jako druhá. Je za tím nějaký přírodní zákon? Jak to vlastně příroda dělá, že svými zákony obemyká takovou nezměrnou spoustu jednotlivostí?

O jedinečnosti všeho uvažují proto, abych poskytl k zázrakům jednu náповědu, kterou považují za důležitou: Za zázraky se odedávna považovaly události nejen jedinečné, ale mimořádně jedinečné. Přitahovaly proto pozornost a rozčeřovaly šed'všedního dne, protože otvíraly pozornost k tajemství, a to až k tajemství posvátnému.

Pochopitelně, pro milovníky šanonů taková vnímavost není. Ale i když je mnoho lidí, kteří nešťastně umírají, nečekané se na druhé straně uzdravují nemocní, jimž lékaři neposkytovali žádnou naději. Proto se i stávalo, že bohatí lidé z vděčnosti za své uzdravení nechali postavit kapli. Zbožnost se jim stala cestou k vysvětlení toho, jak z temných hlubin se o slovo hlásí tajemství života, které je v Božích rukou. Pochybují, že někoho v takových případech příliš trápila

myšlenka, že uzdravení nedokáže sladit s přírodními zákony. Zato byli takoví lidé překvapeni, nadšeni a vděční, že vůbec k uzdravení došlo. Zázrak je nepřivedl k víře, ale víra se stala rastrem, jímž událost (jedinečnou a takovou, na níž jim tak bytostně záleželo) nahlíželi. Slovo zázrak se pak stalo výrazem pro jejich vlastní zkušenost.

Rembrandt van Rijn: Utišení bouře (1633)

Z těchto úvah snad něco málo vyplývá i pro evangelické čtenáře: O zázracích můžeme rozumně uvažovat, aniž bychom se uchylovali ke starým známým schémátům a „racionalizovali“ je. Dále pak nikdy nezevšední staré úsloví, že lékař léčí, ale Bůh uzdravuje. Zkusme se také ptát, zda v dobách biblických dějin nevnímali lidé svět jinak než jako všední kolorit svých soukromých zájmů. Konečně stojí za vážnou úvahu potřeba revitalizovat modlitby za nemocné.

Jiří Hoblík, foto: wikipedia.com

Návrat kamenů. Rozřezané náhrobky z Václaváku našly důstojné umístění

Za Žižkově byl odhalen památník z dílny Jaroslava Róny

Židovská obec v Praze mnoho let upozorňovala na podezřelý původ dlažby v dolní části Václavského náměstí. Indicie naznačovaly, že dlažební kostky, použité za minulého režimu k vydláždění náměstí, jsou vyrobeny z rozřezaných hřbitovních náhrobků, se kterými se ilegálně obchodovalo. Do kupčení s náhrobky bylo kromě představitelů tehdejšího režimu zapojeno i podsvětí, které chtělo zpeněžit cennou švédskou žulu.

Teprve nedávno, při rekonstrukci dolní části Václavského náměstí v roce 2020, se domněnky potvrdily – původní dlažební kostky byly skutečně „vyrobeny“ z židovských náhrobků. Nic netušící Pražané se tak léta procházeli doslova po troskách židovských hřbitovů. Použité náhrobní kameny pocházejí ze hřbitovů po celé ČR, prokazatelně i z malých vesnických hřbitovů na severu Čech. A nebylo jich málo. Objeveno bylo na 6000 dlažebních kostek o celkové váze sedm tun.

Díky memorandu, které hlavní město a technická správa komunikací podepsaly s Židovskou obcí, bylo možné dlažební kostky z náhrobků židovské obci vrátit. Poté, co ležely desítky let na náměstí, nechtěla Židovská obec v Praze zbytky nalezených náhrobků nechat ležet někde ve skladu, ale chtěla jim zajistit důstojnější umístění.

Proto se rozhodla nechat z nich zhotovit umělecký památník, pojmenovaný *Návrat kamenů*. Bylo pro něj vybráno symbolické místo na žižkovském židovském hřbitově. Také ten při představbách Prahy utrpěl – po stavbě Žižkovské věže z něj zbyl jen fragment.

Jako prostorové řešení památníku navrhli sochaři Jaroslav Róna a Lucie Rónová horizontální kruhovou čoučku z dvou set dlažebních kostek se zbytky hebrejských i českých nápisů. „Ve chvíli, kdy jsem začal vymýšlet půdorys, tak si to místo doslova řeklo o kruh. A pak to začalo vytvářet symboliku, protože jsem musel vymyslet střed. To je ta vypouklá čoučka, která má symbolizovat Boží oko – Stvořitele. A ty zdi, to je ten náš fyzický svět, který ale postupně jakoby prochází zmarem, destrukcí. Těch zdí je devět. Rozestavěli jsme je od jedné, kterou jsme nasměrovali symbolicky k Jeruzalému. A to číslo devět také v kabale znamená přechod od duchovního světa k fyzickému a naopak. A to je přesně vlastně to, co symbolizuje toto místo posledního odpočinku,“ vysvětluje Róna.

Autoři přiznávají, že sestavení stabilní a bezpečné konstrukce z dlažebních kostek přitom bylo velice náročné. Ukázalo se totiž, že žulový kámen má jiné vlastnosti než jiný „stavební“ materiál. K sestavení proto nebylo možné použít

obvyklé pojivo, jednotlivé kostky musely být ukotveny drátem. Zároveň bylo třeba manipulovat s obrovskou, několikátunovou kamennou masou.

Práce na stavbě památníku započaly v dubnu letošního roku. Finance na jeho realizaci sbírala židovská obec i prostřednictvím crowdfundingové kampaně HitHit. V té se nakonec podařilo získat více než dvojnásobek cílové částky, dárci poskytli přes 300 000 Kč.

Slavnostní odhalení památníku bylo ve středu 7. září 2022. Zúčastnili se ho nejen čelní představitelé české židovské komunity, ale také zástupci města.

„Konečně došlo k napravení této křivdy. Mnoho lidí, chodících centrem Prahy, ani nevědělo, že šlapou po náhrobních kamenech. Díky ohromnému úsilí Židovské obce v Praze a celému týmu byla tato nespravedlnost napra-

vena,“ uvedla pražská radní Hana Třeštíková. Nový památník pak představili samotní autoři. Podle nich má sloužit jako pietní místo, kde mohou návštěvníci vzpomenout na ty, kteří tímto nedůstojným způsobem o náhrobek přišli. „Byl bych rád, aby památník Návrat kamenů byl poslední, který se musel pro bezprizorní kamenné kostky, jež byly kdysi součástí krásných kamenných náhrobků, vytvořit.“

Není přitom vyloučeno, že památník v budoucnu ještě změní svoji podobu. Podle slov Pražské židovské obce totiž dochází k nálezům dalších kamenů. Umělecké řešení památníku proto umožňuje další kostky přidávat. Uvažuje se také o stavbě pražské „zdi nářků“, která by současný monument doplnila.

ARo/hithit.com/Český rozhlas/kehilaprag.org,

foto: FB Židovská obec v Praze

RECENZE

Chasidům blíž...

Nachman z Braclavi, Jiří Langer, Martin Buber, Abraham Joshua Heschel, Elie Wiesel, Chaim Potok, Isaac Bashevis Singer. Pavel Hošek. Pokud nám alespoň jedno z těchto jmen něco říká, je přečtení nové Hoškovy knihy povinnost. A jsem si jist, že nezůstane u jednoho přečtení. Ke knize se budete vracet. Třeba jen proto, abyste našli ten konkrétní kratičký příběh o jakémsi rabínovi, který... Protože ten kratičký příběh se vás dotkl, něco odhalil, na něco odpověděl, zeptal se právě na tu vaši otázku, uloženou někde hluboko...

Pokud si stejně jako autor těchto řádků myslíte, že o chasidech a jejich vyprávěních přece už víte dost, je přečtení této knihy příležitostí, abyste pokorně, přesně v duchu chasidské cesty, přiznali, že jste se mylili. To je totiž síla chasid-

ských příběhů. A také všech dalších příběhů, které z nich vyrůstají.

A to je také síla Hoškova geniálního objevu. Že totiž kdesi ve východní Evropě, kousek od hranic mezi Slovenskem a Ukrajinou, kdysi na přelomu osmnáctého a devatenáctého století se všechny důležité otázky a všechny dobré příběhy minulosti i budoucnosti jaksi kouzelně ►

setkaly. Při četbě o chasidech se vám bude drát na jazyk: Ale to je přece přesně to, čemu věřím. Co sám hledám a nacházím, co vyhlížím. Ano, je to přesně ono. A Pavel Hošek to ví také. Ale neřekne to. Nechá na vás, abyste přišli na to, že veškerá pravda a krása tohoto světa a tohoto času, jakož i všech světů a všech časů, má jediný pramen, jediný zdroj. A nejsou to chasidé. Je to ten, k jehož slávě zpívají a tančí...

V samotné Hoškově knize shledávám pouze dva nedostatky. Oba jsou ale spíš mým vlastním problémem. Tím prvním je číslo 541. To je počet poznámek pod čarou v této ne až tak tlusté knize. Dozvíte se díky nim, že Hošek zase přečetl úplně všechno, co se k danému tématu přičíst dalo. Což ale zjistíte i z dlouhého seznamu použité literatury na konci knihy. Mně osobně ty poznámky jen připadají rušivé.

Tím druhým nedostatkem je, že Hošek v celé knize ani jednou nezmíní jméno ... Ale to už je na vás. V mém případě jsou ta jména, která postrádám, dokonce dvě. Tím prvním je Leonard Cohen. To druhé neprozradím. Po přečtení této knihy budete mít potřebu vyprávět. Vyprávět chasidské příběhy, vyprávět ostatním o této knize a o dalších dobrých knihách. A tak se stane přesně to, proč byla tato kniha napsána. Svým vyprávěním přispějete k nápravě světa, k přiblížení vykoupení, k příchodu Mesiáše.

Richard Dračka

Pavel Hošek: Chasidské příběhy. Mezi židovskou mystikou a krásnou literaturou Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2022, 216 s.

POSLEDNÍ SLOVO

Nebojme se mezi sebe přijímat druhé

Od útlého věku ráno do kostela, do nedělní školy, v týdně na biblickou hodinu pro děti, posléze na confirmaci a konečně na mládež. Model, který byl, alespoň z mého pohledu, součástí života mnoha dnešních mladých lidí. Coby věřící se identifikujeme takřka od narození a přejímáme tradici a křesťanské hodnoty primárně od svých rodičů a blízkých. Máme-li štěstí, procesem dospívání v církvi neprocházíme sami. Oporou ve věrech víry nám mohou být naši vrstevníci a přátelé ze sboru či seniorátu, se kterými sdílíme obdobný příběh. V tomto pohodlí své sociální bubliny, skupiny mládeže, pak nemáme důvod pozastavit se nad otázkou, co s těmi, kteří s námi podobnou „přirozenou“ cestu víry nesdílejí, ale rádi by se stali její součástí.

Na schůzkách seniorátního odboru mládeže (dále jen SOM) si často lámeme hlavu nad tím, kdo je vlastně ta naše cílová skupina. Odpověď je jednoduchá. Jsou to povětšinou konfirmandi, mladší nebo starší mládež. Nesmíme ovšem zapomínat na jeden základní pilíř naší práce. „Snažíme se zajistit otevřené a bezpečné prostředí pro všechny. V něm chceme společně objevovat, rozvíjet a sdílet svoji víru.“ To zaznívá z naší vize.

Při plánování věcí bychom nikdy neměli opomíjet ty, kteří svou víru teprve objevují, kteří ji nechtějí sdílet sami, ale v kruhu ostatních lidí, bližních. Tito lidé se musí na své cestě za Kristem potýkat s řadou překážek, které jim instituce církve staví do cesty. Ať už se jedná o zcela odlišný jazyk, který používají faráři na kazatel-

nách, odlišné tradice, jež není lehké pochytit ani po několika návštěvách kostela, atypickou morálku, která na rozdíl od individualismu oslavuje jednotu a bratrství, nebo překonání bariéry, jež představují pevně semknuté skupiny mladých.

Se SOMem se tak snažíme pořádat takové události, do kterých se „cizí“ člověk může začlenit bez větších problémů. Ku příkladu turistické výlety i jiné sportovní záležitosti, divadelní či hudební festivaly, herní večery. V našich hlavách ale čas od času vyvstane otázka, zda programy příliš „neodlehčujeme“, nenadbíháme konzumnímu životnímu stylu a, přestože se snažíme tak nečinit, neuhýbáme od původní myš-

lenky setkání mládeže – poznávat, prožívat a sdílet společně svou víru.

S přibývajícími lety, strávenými prací s mládeží, tak úměrně narůstá můj obdiv k těm, kteří mají obdarování pro misijní práci, k těm, kteří umějí oslovit a pozvat neznámé, aniž by se vnucovali či jakkoliv podbízel. Snažme se o to i my – nebojme se přijímat druhé mezi sebe a předávejme hodnoty, které nás naučil Pán, kterým nás učili naši rodiče, které můžeme sdílet s našimi bratry a sestrami. Mluvme s těmi, pro které víra nebyla přirozená věc, a nabízejme jim otevřenou náruč naší církve, našeho společenství. A vám, kteří tak již činíte, od srdce děkuji.

Matěj Bouček foto: pexels.com

Jom tov! (přání při příležitosti židovského svátku Jom kippur, který připadá na 4.–5. 10. 2022)

foto: Vojtěch Zikmund

Evangelický měsíčník

ČESKÝ BRATR

vydává Českobratrská církev evangelická

REDAKČNÍ RADA

Šéfredaktorka:

Adéla Rozbořilová

Jazyková redaktorka:

Jana Plíšková

členové: Jiří Hoblík, Jiří Hofman,

Jana Hofmanová, Ondřej Kolář,

Jaroslav Pechar, Lenka

Ridzoňová, Adam Šůra

NA OBÁLCE

(foto: František Plzák)

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

Uzávěrka listopadového čísla
je 23. 10. 2022.

BANKOVNÍ SPOJENÍ:

číslo účtu: 179521067/0300

IBAN: CZ93

03000000000179521067

DISTRIBUCE PRO ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

elektronicky a ve zvukové

podobě: Diakonie ČCE,

Klimentská 18, 110 05

Praha 1, tel.: 222 316 306,

732 324 956

e-mail: szp@scps.diakonie.cz

TISKNE

OPUS v.d.i.

Janáčkovo nábřeží 1075/27

150 00 Praha 5

ČASOPIS

(ev. č. MK ČR E810), vychází 12×

ročně, jednotlivá čísla 30 Kč

roční předplatné 350 Kč

do zahraničí 900 Kč

sponzorské 600 Kč

Informace o předplatném podá,

objednávky rozšiřuje

(i do zahraničí) redakce.

ADRESA REDAKCE

Jungmannova 9, p. p. 466,

111 21 Praha 1,

tel.: 224 999 236,

e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,

Facebook: Český bratr,

instagram.com/ceskybratr

www.e-cirkev.cz

/ Co děláme / Média /

Církevní tisk / Český bratr

www.ceskybratr.cz

- listovací aplikace

- audioverze

- řazení podle rubrik

- odkazy na jednotlivé příspěvky

ISSN 1211-6793

V letošním roce se věnujeme tematickému cyklu s názvem Příroda a stvoření.

**OD TEĎ
KAŽDÝ
TÝDEN
V PRAZE**

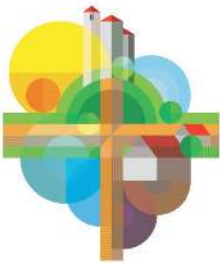
www.post-mladez.cz

post) (mládež

Je nám ke třiceti, ale mladý životní styl nás neopustil. Chtěli jsme své místo k setkávání, proto jsme založili Post-mládež – pravidelné setkávání pro primárně bezdětné lidi do 35 let, otevřené jak křesťanům, tak hledajícím. Naším cílem je nabízet nejen teologické úvahy a diskuzi otázek víry, ale i pouze spojovat podobně naladěné lidi. Máš to stejně? – Přijď mezi nás!

Scházíme se každý čtvrtek od 19:00
v sudém týdnu v kostele u Salvátora
v lichém týdnu na faře u Klimenta

16. ročník ekumenického setkání lidí dobré vůle v rámci oslav vzniku Československé republiky

MODLITBA 28/10 ZA DOMOV 2022

Národní památník
na Vítkově
U Památníku 1900
Praha 3 – Žižkov

Odkud mi přijde pomoc?

Žalm 121,1

13.00–14.00 **SLAVNOSTNÍ BOHOSLUŽBA KE STÁTNÍMU SVÁTKU
V PŘÍMÉM PŘENOSU ČESKÉ TELEVIZE**

hosté **KÜHNŮV DĚTSKÝ SBOR / VLADIMÍR MERTA / BRASS FIVE ÚSTŘEDNÍ HUDBY ARMÁDY ČR**
Jana Šmardová / Pavel Ruml / Pavel Hošek / Marek Orko Vácha

bohoslužbu povedou **představitelé církví s biskupem Tomášem Holubem**

Vstup do slavnostní síně před přímým přenosem ČT bude umožněn pouze do 12.45 hod. / **Vstup zdarma na všechny akce.**

Doprovodný program pro celou rodinu v Café Vítkov a v Národním památníku na Vítkově

12.00–16.00

**VÝROBA DŘEVĚNÝCH HRAČEK • VÝROBA PLACEK • VÝTVARNÁ DÍLNA •
VÝSTAVA DĚTSKÝCH VÝTVARNÝCH PRACÍ • JAK PEJSEK A KOČIČKA SLAVILI 28. ŘÍJEN •
PROHLÍDKY PAMÁTNÍKU • MOŽNOST OBČERSTVENÍ**

15.00

DIVADLO JEDEME K VÁM
„JAK KOČKY NAŠLY DÝNI V SÍNĚ“
POHÁDKA PRO NEJMENŠÍ

Organizuje

**Ekumenická rada
církví v ČR**

www.modlitbazadomov.cz

Ekumenická rada církví v ČR / Donská 5 / 101 00 Praha 10 / +420 271 742 326 / www.ekumenickarada.cz
Děkujeme České televizi za realizaci přímého přenosu a Národnímu muzeu za spolupráci.

Hlavní mediální partner

Partneri

Česká televize

Katolický týdeník

BRÁNA

#COMMUNIO

ČESKÝ
BRATR

Český zápas

HUSITA

Evangelický
týdeník

ŽIVOT
VÍTKOV